
COMENIUS

časopis

V tomto čísle:

Finančný spotrebiteľ

Kompetencie v rámci pôsobnosti valného zhromaždenia

Protest prokurátora v katastrálnej praxi

K povinnosti náhrady trov trestného konania v prípade spät'vzatia návrhu na obnovu konania alebo dovolania

Právna úprava právomocí národných parlamentov v primárnom práve EÚ

COMENIUS ČASOPIS

Jún 2022

ISSN 2454-0846

Vydavateľ: Právnická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave
Šafárikovo n. 6
811 00 Bratislava
Slovenská republika

COMENIUS časopis je vedecko-odborný časopis so zameraním na príspevky z právnej teórie a praxe.

Redakcia:

Zodpovedný redaktor: JUDr. Jozef Andraško, PhD. (prodekan)

Výkonný redaktor: JUDr. Matúš Mesarčík, PhD., LL.M.

Redakčná rada:

Predseda: JUDr. Jozef Andraško, PhD. (prodekan)

Členovia: doc. JUDr. Rudolf Kasinec, PhD.

doc. JCDr. PeaDr. Róbert Brtko, CSc.

Mgr. Matej Milkvý, PhD., LL.M.

doc. JUDr. Marek Domin, PhD.

doc. JUDr. Matej Horvat, PhD.

Mgr. Andrea Koroncziová, PhD.

JUDr. Jana Strémy, PhD.

JUDr. Lenka Freel, PhD.

Mgr. Lenka Dufalová, PhD.

JUDr. Radovan Blažek, PhD.

JUDr. Hana Kováčiková, PhD.

JUDr. Soňa Ralbovská Sopúchová, PhD.

Mgr. Sylvia Mičíková

Mgr. Zuzana Illýová, PhD.

Recenzenti:

JUDr. Jozef Andraško, PhD.

JUDr. Matúš Mesarčík, PhD., LL.M.

Mgr. Petra Drážová, PhD.

JUDr. Matej Smalík, PhD.

Mgr. Ing. Maroš Katkovčín, PhD.

Mgr. Ľudovít Máčaj, PhD.

Mgr. Vincent Bujňák, PhD.

Adresa redakcie:

Ústav práva informačných technológií a práva duševného vlastníctva

Právnická fakulta

Univerzita Komenského v Bratislave

Šafárikovo n. 6

811 00 Bratislava

Slovenská republika

OBSAH

Peter BEDNÁR: Finančný spotrebiteľ	6
Peter CSICSAY: Kompetencie v rámci pôsobnosti valného zhromaždenia	23
Róbert JAKUBÁČ - Lucia FILAGOVÁ: Protest prokurátora v katastrálnej praxi	34
Erik PLOTH: K povinnosti náhrady trov trestného konania v prípade späťvzatia návrhu na obnovu konania alebo dovolania	42
Zuzana ŽITNÁ: Právna úprava právomocí národných parlamentov v primárnom práve EÚ ..	48

Za gramatickú a jazykovú úpravu zodpovedajú autori.

ČLÁNKY

Anotácia

Článok približuje postavenie finančného spotrebiteľa a jeho ochranu na finančnom trhu. Pohľad na skúmanú problematiku je ponúkaný tak z hľadiska slovenských právnych predpisov, ako aj z aspektu právnych noriem na úrovni EÚ. Záverečnú časť príspevku tvorí pohľad na reformu doterajších pravidiel EÚ, ktoré sa týkajú poskytovania finančných služieb spotrebiteľom na diaľku z mája 2022.

Annotation

The article approaches the protection of the financial consumer and his position on the financial market. The view of the researched issue is offered both in terms of Slovak legislation and legal norms at the EU level. The article concludes with a look at the reform of existing EU rules on distance marketing of consumer services in May 2022.

Kľúčové slová

finančný spotrebiteľ, subjekty finančného trhu, spotrebiteľský úver, predčasné splatenie úveru, úver v cudzej mene, úver na bývanie, trvanlivé médium, ročná percentuálna miera nákladov (RPMN), odplata za úver, finančný leasing, poplatok za poskytnutie úveru, reforma doterajších pravidiel EÚ týkajúcich sa poskytovania finančných služieb spotrebiteľom na diaľku (z mája 2022)

Keywords

financial consumer, financial market entities, consumer credit, early repayment of credit, foreign currency credit, housing loan, durable medium, annual percentage rate of charge (APR), loan repayment, financial leasing, loan fee, the reform of the existing EU rules on the provision of financial services to consumers at a distance (May 2022)

Autor:

JUDr. Mgr. Peter Bednár
Ústav súkromného práva
Fakulta práva
Paneurópska vysoká škola
Tomášikova 20
821 02 Bratislava
Slovenská republika
peter.bednar@paneurouni.com

Úvod

Kto používa alebo nakupuje finančné služby pre seba alebo pre svojich blízkych a nerobí to v rámci svojej podnikateľskej činnosti a ani v rámci svojej práce, je považovaný za finančného spotrebiteľa.

Spotrebiteľ na finančnom trhu vstupuje do priestoru, kde sú na strane poskytovateľov finančných služieb banky, poisťovne, zaistovne, finanční sprostredkovatelia, štátne orgány regulujúce finančný trh, Národná banka Slovenska, poskytovatelia elektronických peňazí, poradenské spoločnosti, burzy cenných papierov, investičné fondy, či nebankové alebo iné subjekty.

Ide o *finančné inštitúcie*.

Medzi *finančné služby* patrí poskytovanie úverov, vedenie účtov, poistenia a pod. V tomto priestore sa vykonávajú aj *finančné operácie*, medzi ktoré patria platby kartou, či výbery z účtov.

1 Asymetria finančného trhu

Finančný trh nie je jednoduchý a nie je ani symetrický.

Na strane spotrebiteľov stojí laická verejnosť, stranu poskytovateľov tvoria profesionáli – často veľké spoločnosti, ktorých zamestnanci disponujú množstvom informácií, znalostí, či skúseností. Vzniká nerovnováha, ktorá by v prípade jej nekorigovania znamenala nespravodlivosť a ohrozenie slabšej strany – finančného spotrebiteľa.

Asymetria finančného trhu je spôsobená rôznou mierou poznania, vedomostí, znalostí, či zručností.

Subjekty finančného trhu môžu poskytovať služby na území Slovenskej republiky len na základe povolenia udeleného Národnou bankou Slovenska, ktorá je podľa zákona o dohľade nad finančným trhom orgánom dohľadu nad výkonom činností subjektov finančného trhu.¹ Výnimka z uvedeného pravidla sa týka subjektov, ktoré majú sídlo na území iného z členských štátov EÚ, alebo iného zmluvného štátu Európskeho hospodárskeho priestoru. Takéto subjekty môžu na našom území pôsobiť buď prostredníctvom pobočky, alebo aj bez jej zriadenia, a to na základe Zmluvy o fungovaní EÚ.

Pre účely ochrany finančného spotrebiteľa sú veľmi dôležité právne predpisy týkajúce sa priamo spotrebiteľských vzťahov pri poskytovaní finančných služieb, a to zákon o spotrebiteľských úveroch,² zákon o ochrane spotrebiteľa pri finančných službách na diaľku³

¹ Zákon č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zák. č. 129/2022 Z. z. § 2.

² Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zák. č. 310/2021 Z. z.

³ Zákon č. 266/2005 Z. z. o ochrane spotrebiteľa pri finančných službách na diaľku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zák. č. 373/2014 Z. z.

nevstupuje do pozície odberateľa konaním v rámci predmetu svojej obchodnej alebo podnikateľskej činnosti.

Za predpokladu, ak osoba uzatvára zmluvu o úvere, ktorý je určený na výkon podnikateľskej činnosti alebo povolania, uvedené nespadá pod úpravu spotrebiteľských zmlúv. Poskytnutie takéhoto úveru predpokladá, že osoba túto podnikateľskú činnosť alebo povolanie aj v skutočnosti vykonáva.¹⁴ Ak je úver poskytnutý na výkon podnikania alebo povolania, ide o nespotebiteľský úver.

Pri poskytovaní úverov musia byť spotrebiteľovi poskytnuté informácie dostatočné na to, aby mohol prijať obozretné rozhodnutie založené na dobrej informovanosti.

Za predpokladu, ak bude úver splácaný v cudzej mene, môže byť značný rozdiel medzi nákupnou a predajnou cenou meny. Takáto informácia je zrejme dobre známa profesionálom v oblasti ekonómie, bankárom, ale je otázne, či by bola známa priemernému spotrebiteľovi. To by mali jednotlivo (napr. v prípade sporu) skúmať vnútroštátne súdy.¹⁵ V konkrétnych prípadoch je potrebné skúmať, či priemerný spotrebiteľ môže na základe okolností prípadu, vrátane reklamy a predzmluvných podmienok, vedieť o existencii rozdielu medzi výmenným kurzom pre predaj a nákup cudzej meny. Rovnako je dôležité, aby priemerný spotrebiteľ mohol vedieť posúdiť podstatné hospodárske dôsledky pre seba vyplývajúce z uplatňovania kurzu pre predaj (pri výpočte splátok) a celkové náklady svojho úveru – teda sumu, ktorú bude napokon dlhovať.¹⁶

Vnútroštátny súd by mal osobitne overovať, či boli spotrebiteľovi oznámené všetky skutočnosti, ktoré mohli mať vplyv na rozsah jeho záväzku a umožňovali mu posúdiť celkové náklady jeho úveru. Je zrejmé, že priemerný spotrebiteľ je schopný pochopiť, že výmenný kurz mien podlieha výkyvom, mal by byť však upozornený a informovaný o skutočnosti, že sa vystavuje určitému riziku, ktoré so sebou nesie možná devalvácia meny.

Finančné inštitúcie majú poskytnúť dlžníkom informácie dostatočné na umožnenie prijatia obozretného rozhodnutia založeného na dobrej informovanosti. Spotrebiteľ by mal poznať dosah na splátky v prípade znehodnotenia meny a dôsledky v prípade zvýšenia zahraničnej úrokovej sadzby.¹⁷ Cieľom je, aby finančný spotrebiteľ mohol správne posúdiť ekonomické dôsledky zmluvných podmienok na jeho záväzky.

¹⁴ Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8 Sžo/45/2014.

¹⁵ Návrhy generálneho advokáta Nils Wahl prednesené 12. februára 2014, vec C-26/13 Árpád Kásler, Hajnalka Káslerné Rábai proti OTP Jelzalogbank Zrt. [cit. 28. 4. 2022]. Dostupné z: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=147762&pageIndex=0&doclang=SK&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=356636>.

¹⁶ Rozsudok Súdneho dvora (EÚ) (štvrtá komora) z 30. apríla 2014 „Smernica 93/13/EHS – Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Článok 4 ods. 2 a článok 6 ods. 1, vo veci C-26/13, ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Kúria (Maďarsko) z 15. januára 2013 a doručený Súdному dvoru 21. januára 2013, ktorý súvisí s konaním: Árpád Kásler, Hajnalka Káslerné Rábai proti OTP Jelzalogbank Zrt. [cit. 28. 4. 2022]. Dostupné z: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=151524&pageIndex=0&doclang=SK&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=360825>.

¹⁷ Rozsudok Súdneho dvora (EÚ) (druhá komora) z 20. septembra 2017 „Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana spotrebiteľa – Smernica 93/13/EHS, vo veci C-186/16, ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Curtea de Apel Oradea (Odvolací súd Oradea, Rumunsko) z 3. marca 2016 a doručený Súdному dvoru 1. apríla 2016, ktorý súvisí s konaním: Ruxandra Paula Andriuciu a i. Proti Banca Românească SA, [cit. 2. 5. 2022]. Dostupné z: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=194645&doclang=SK>.

Ako *zraniteľných spotrebiteľov* na finančnom trhu je potrebné vnímať osoby, ktoré by mohli byť v porovnaní s priemernými spotrebiteľmi viac zraniteľné v obchodnom vzťahu – môže ísť najmä o osoby so zdravotným postihnutím, seniorov, či osoby s neznalosťou jazyka alebo menej počítačovo gramotné osoby.

3 Ochrana spotrebiteľa v prípade úveru ako absolútneho obchodu

Ochrane spotrebiteľa nebráni ani predpoklad, že by zmluva o úvere bola uzatvorená v zmysle ustanovení Obchodného zákonníka. Občiansky zákonník na základe § 54 ods. 1 reguluje aj absolútne obchody. Ak existuje dualistická právna úprava inštitútov súkromného práva, na spotrebiteľské právne vzťahy sa nepoužije režim obchodného práva, ak by sa zhoršilo postavenie spotrebiteľa oproti občianskoprávnej úprave – ide napríklad o podmienku predpokladajúcu zachovanie zmluvných nárokov veriteľa na zaplatenie úrokov a poplatku za poskytnutie úveru aj po odstúpení od zmluvy. Naopak, v prípade, ak by v zmluve boli dojednané výhodnejšie podmienky v prospech spotrebiteľa, než aké prikazuje zákon, tieto by ostali v platnosti – pre spotrebiteľa je napríklad výhodnejšie splácať istinu, ako keby musel jednorazovo vrátiť spravidla už spotrebované úverové prostriedky.

Osobitnú ochranu spotrebiteľovi poskytuje zákon o ochrane spotrebiteľa a Občiansky zákonník, ktorý vo svojich ustanoveniach § 52 až § 54 podrobne upravuje spotrebiteľské zmluvy a chráni spotrebiteľa pred takým konaním druhej zmluvnej strany, ktoré by ho mohlo poškodiť.¹⁸

Hoci je úver absolútny obchod, ide o vzťah medzi obchodníkom a spotrebiteľom, čo je typický občianskoprávny vzťah.¹⁹ Smernice EÚ na ochranu spotrebiteľa²⁰ síce neharmonizujú prípadné dualistické právne úpravy inštitútov súkromného práva, avšak nebránia uplatneniu § 54 Občianskeho zákonníka: *„Zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon alebo osobitné predpisy na ochranu spotrebiteľa priznávajú, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší.“*

Spotrebiteľ je chránený rovnako aj v prípade, ak by sa zmluvné strany výslovne dohodli, že ich vzťah sa bude upravovať normami Obchodného zákonníka.²¹ Ak by bolo dohodnuté uzavretie spotrebiteľskej zmluvy takéhoto typu, okrem pojmového vymedzenia a podstatných náležitostí sa vzťah spravuje Občianskym zákonníkom.²² V neprospech spotrebiteľa nie je možné platne dohodnúť ani úroky z omeškania vo vyššej sadzbe, ako ustanovuje Občiansky zákonník.²³ Ustanovenia Občianskeho zákonníka sa prednostne použijú aj v prípade, keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Spotrebiteľ je tak chránený aj v prípadoch zmluvnej pokuty, uznania záväzku, v otázkach premlčania, či úprav ručenia.²⁴ Ustanovenia

¹⁸ PERÁČEK, Tomáš, 2022. E-commerce and its limits in the context of the consumer protection: the case of the Slovak Republic. Juridical Tribune. Volume 12, Issue 1, March 2022, 36 – 50. DOI: 10.24818/TBJ/2022/12/1.03. ISSN 2247-7195. eISSN 2248-0382.

¹⁹ Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co/208/2014.

²⁰ Napr. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS.

²¹ Napr. podľa § 262 zák. č. 513/1991 Zb. v znení zák. č. 111/2022 Z. z.

²² Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17Co/481/2014.

²³ Rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3 Cob 232/2011.

²⁴ Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 M Cdo 14/2014.

Občianskeho zákonníka sa použijú prednostne aj v prípade odstúpenia od zmluvy. Samotné odstúpenie od zmluvy a následné nároky z neho je potrebné posudzovať podľa predpisov občianskeho práva.

Pri posudzovaní následkov porušenia povinností zo strany poskytovateľa úveru sa opierame o zákon o spotrebiteľských úveroch.²⁵ Spotrebiteľský úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, ak zmluva o úvere nemá písomnú formu,²⁶ neobsahuje náležitosti vyžadované zákonom,²⁷ obsahuje uvedenie nesprávnej RPMN v neprospech spotrebiteľa, veriteľ úver poskytne inak ako bezhotovostným prevodom, poštovým poukazom alebo platobným prostriedkom na meno veriteľa (a nejde o bezhotovostné poskytnutie spotrebiteľského úveru),²⁸ prípadne ak veriteľ v zmluve neuvedie všetky plnenia, ktoré pre spotrebiteľa z poskytnutia úveru vyplývajú. Spotrebiteľský úver sa považuje za bezúročný tiež v prípade, ak RPMN prekračuje najvyššiu prípustnú výšku odplaty, prípadne ak zmluva o spotrebiteľskom úvere formou povoleného prečerpania neobsahuje niektoré náležitosti vyžadované zákonom.

Ak by úver poskytovala osoba bez povolenia na poskytovanie spotrebiteľských úverov a poskytla by peňažné prostriedky, ktoré by inak boli spotrebiteľským úverom, uzatvorená zmluva by bola neplatná. Spotrebiteľ by mal povinnosť uhradiť len skutočne poskytnuté finančné plnenie, avšak nie v lehote kratšej, ako by mal vrátiť finančné plnenie, ak by neexistoval dôvod neplatnosti zmluvy.

4 Ročná percentuálna miera nákladov (RPMN)

Z hľadiska zrozumiteľnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere je podstatné, aby v zmluve bola uvedená informácia týkajúca sa jeho nákladov – teda ročná percentuálna miera nákladov (RPMN), ktorá predstavuje celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom, vyjadrené ako ročné percento z celkovej výšky spotrebiteľského úveru. V opačnom prípade by mohla byť zmluva považovaná za nezrozumiteľnú v zmysle čl. 4 Smernice 93/13 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.²⁹ Za predpokladu, ak by sa v zmluve o spotrebiteľskom úvere nenachádzal údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov, poskytnutý úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov.³⁰

Údaje o výške úroku musí obsahovať priamo zmluva a musia byť uvedené dostatočne veľkým písmom a zrozumiteľne.³¹

²⁵ Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení zák. č. 310/2021 Z. z. § 11.

²⁶ Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení zák. č. 310/2021 Z. z. § 9 ods. 1.

²⁷ Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení zák. č. 310/2021 Z. z. § 9 ods. 2 písm. d), e), g), až i), l) a p).

²⁸ Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení zák. č. 310/2021 Z. z. § 15.

²⁹ Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (konsolidované znenie z 28. 5. 2022) [cit. 28. 6. 2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:01993L0013-20220528&qid=1658336156224&from=EN>.

³⁰ Uznesenie Súdneho dvora (EÚ), Pohotovosť, C-76/10, 2010 I-11557 (ôsma komora) zo 16. novembra 2010 „Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana spotrebiteľa – Smernica 93/13/EHS – Nekalé podmienky – Smernica 2008/48/ES – Smernica 87/102 – Zmluvy o spotrebiteľskom úvere – Ročná percentuálna miera nákladov – Rozhodcovské konanie – Rozhodcovské rozhodnutie – Možnosť vnútroštátneho súdu posúdiť aj bez návrhu prípadnú nekalú povahu niektorých podmienok“ vo veci C-76/10, ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný na základe rozhodnutia Krajského súdu v Prešove (Slovenská republika) z 19. januára 2010 a doručený Súdnemu dvoru 9. februára 2010, ktorý súvisí s konaním: Pohotovosť s. r. o. proti Ivete Korčkovskej [cit. 9. 5. 2022] Dostupné z: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=79737&pageIndex=0&doclang=SK&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=5478717>.

³¹ Rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 9 Co/245/2013.

Úver je považovaný za bezúročný aj v prípade, ak v zmluve nie je uvedená výška poslednej splátky, keďže by išlo o absenciu náležitostí v zmysle § 9 ods. 2 a § 11 zák. č. 129/2010 Z. z.³²

V praxi bolo možné stretávať sa s prípadmi, že dodávateľ do neprehľadnej, úmyselne zložito formulovanej a malým písmom písanej zmluvy zakomponoval dojednanie, ktoré sú pre spotrebiteľa nevýhodné a je riziko, že uniknú jeho pozornosti, ako napr. dojednanie o rozhodcovskej doložke, či o zmluvnej pokute. Prípadné dojednanie o zmluvnej pokute v rámci spotrebiteľskej zmluvy nesmie byť súčasťou všeobecných obchodných podmienok, ale musí byť priamo súčasťou spotrebiteľskej zmluvy, teda listiny, na ktorú spotrebiteľ pripája svoj podpis.³³

Za predpokladu, ak by bola v zmluve uvedená nižšia než skutočná RPMN, išlo by o nekalú-klamlivú obchodnú praktiku,³⁴ ak by bola spôsobilá zapríčiniť, že priemerný spotrebiteľ urobí rozhodnutie o obchodnej transakcii, ktoré by inak neurobil.³⁵ Nepravdivá informácia o cene, pre ktorú sa úver javí výhodnejší ako v skutočnosti je, môže zapríčiniť, že spotrebiteľ uzatvorí zmluvu s odlišnými vlastnosťami, ako bola jeho odôvodnená predstava – takú zmluvu by neuzavrel v prípade, keby mal úplné a správne informácie o cene spotrebiteľského úveru.³⁶

Maximálna výška RPMN je limitovaná nariadením vlády³⁷ a je potrebné ju odlišovať od odplaty za úver. Pre úvery na bývanie však platí iba strop pre odplatu,³⁸ nie strop pre RPMN. Odplatu, jej podrobnosti, kritériá stanovenia a najvyššiu prípustnú výšku odplaty ustanovuje vykonávací predpis.³⁹ Následkom prekročenia stropu odplaty môže byť relatívna,⁴⁰ alebo až absolútna neplatnosť⁴¹ právneho úkonu.

Získanie spotrebiteľského úveru nie je možné podmieňovať uzavretím inej, vzájomne závislej zmluvy. Výnimkou je poisťná zmluva alebo zmluva o zabezpečení záväzku spotrebiteľa ručením, zrážkami zo mzdy a z iných príjmov alebo záložným právom. Maximálnu RPMN a maximálnu výšku odplaty za poskytnutie úveru tiež nie je možné obchádzať nutnosťou využívať tzv. doplnkové spoplatňované služby, ako napr. vyberanie splátok v hotovosti u spotrebiteľa a pod. Vzhľadom k úzkej a priamej súvislosti dojednanej odmeny o poskytovaní

³² Rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11/ Co/127/2015.

³³ Nález Ústavného súdu ČR I. ÚS 3512/11 [cit. 9. 5. 2022]. Dostupné z: <https://iudictum.cz/291693/i-us-3291-18>.

³⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. mája 2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 84/450/EHS, smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 2006/2004 („smernica o nekalých obchodných praktikách“) Čl. 6 ods. 1. (konsolidované znenie z 28. 5. 2022) [cit. 28. 5. 2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A02005L0029-20220528&qid=1658414755432>.

³⁵ Rozsudok Súdneho dvora (EÚ) (prvá komora) vo veci C-453/10, ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Okresného súdu Prešov (Slovensko) z 31. augusta 2010 a doručený Súdnemu dvoru 16. septembra 2010, ktorý súvisí s konaním: Jana Pereničová, Vladislav Perenič proti SOS financ, spol. s r. o. [cit. 9. 5. 2022]. Dostupné z:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=F4A91E430EDE45519EFBD4CC6F22BACB?text=&docid=120442&pageIndex=0&doclang=sk&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=7954209>.

³⁶ Zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v znení zák. č. 455/2021 Z. z. § 8 ods. 1 písm. d).

³⁷ Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení zák. č. 141/2014 Z. z.

³⁸ Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení zák. č. 394/2019 Z. z. § 53 ods. 6.

³⁹ Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení zák. č. 141/2014 Z. z. § 1a.

⁴⁰ Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení zák. č. 394/2019 Z. z. § 40a.

⁴¹ Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení zák. č. 394/2019 Z. z. § 39.

vedľajšej služby je ustálené, že sa nejedná o odmenu za samostatnú službu, ale ide o odmenu sa samotný úver. Uvedené bolo súdmi, ako aj NBS vyhodnocované najčastejšie ako nekalé obchodné praktiky⁴² a boli za ne ukladané nemalé pokuty (napr. 90 000 eur spoločnosti Provident Financial).⁴³

Pri posudzovaní nekalých-klamlivých obchodných praktík sa nevyžaduje, aby bolo obchodníkovi preukázané úmyselné zavinenie,⁴⁴ postačuje, aby spotrebiteľovi bola poskytnutá objektívne nepravdivá informácia, ktorá je spôsobilá nepriaznivo ovplyvniť jeho rozhodnutie.⁴⁵

5 Jasný a zrozumiteľný jazyk v spotrebiteľských zmluvách

V spotrebiteľských zmluvách musí byť používaný jasný, zrozumiteľný a pochopiteľný jazyk. Zmluvná podmienka musí byť transparentne opísaná, aby bol spotrebiteľ schopný posúdiť hospodárske dôsledky, ktoré pre neho vyplývajú zo zmluvy. Jasný a pochopiteľný jazyk neznamená iba gramatickú presnosť, ale aj spôsob, akým sú zmluvné podmienky prezentované, či sú umiestnené v kontexte, kde sa logicky dajú očakávať. Nestačí, aby bola podmienka pre spotrebiteľa zrozumiteľná len z gramatického hľadiska, ale zo zmluvy musí byť jasné aj konkrétne fungovanie mechanizmu, ktorého sa dotknutá podmienka týka, ako aj vzťah medzi týmto mechanizmom a ostatnými stanovenými podmienkami, aby bol spotrebiteľ schopný na základe jasných a zrozumiteľných kritérií posúdiť hospodárske dôsledky, ktoré pre neho zo zmluvy vyplývajú.⁴⁶

Zrozumiteľnosť zmluvných podmienok je potrebné posudzovať v čase uzatvorenia zmluvy so zreteľom na všetky okolnosti súvisiace s jej uzatvorením, ako aj na všetky ostatné zmluvné podmienky, napriek tomu, že niektoré z týchto podmienok boli vyhlásené alebo považované za nekalé a v dôsledku toho neskôr vyhlásené za neplatné vnútroštátnym zákonodarcom.⁴⁷

⁴² Internetové stránky Európskej komisie, spravuje Generálne riaditeľstvo pre komunikáciu. Nekalé obchodné praktiky [cit. 9. 5. 2022]. Dostupné z: https://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/unfair-treatment/unfair-commercial-practices/index_sk.htm.

⁴³ Rozhodnutie Národnej banky Slovenska zo dňa 3. júla 2018. Číslo: NBS1-000-023-846 [cit. 9. 5. 2022]. Dostupné z: https://www.nbs.sk/_img/documents/_dohlad/ofsrozhodnutia/nbs1-000-023-846.pdf.

⁴⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. mája 2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 84/450/EHS, smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 2006/2004 (konsolidované znenie z 28. 5. 2022) („smernica o nekalých obchodných praktikách“) čl. 11, bod 2 [cit. 29. 6. 2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02005L0029-20220528>.

⁴⁵ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. mája 2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 84/450/EHS, smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 2006/2004 (konsolidované znenie z 28. 5. 2022) („smernica o nekalých obchodných praktikách“) čl. 6 [cit. 30. 6. 2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02005L0029-20220528>.

⁴⁶ Rozsudok Súdneho dvora (EÚ) (tretia komora) „Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 93/13/EHS – Nekalé podmienky vo veci C-96/14, ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Tribunal de grande instance de Nîmes (Francúzsko) z 26. februára 2014 a doručený Súdnemu dvoru 28. februára 2014, ktorý súvisí s konaním: Jean-Claude Van Hove proti CNP Assurances SA. [cit. 10. 5. 2022]. Dostupné z: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=163876&doclang=SK>.

⁴⁷ Rozsudok Súdneho dvora (EÚ) (druhá komora) „Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana spotrebiteľa – Nekalé podmienky, Vo veci C-51/17, ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Fővárosi Ítéletábla (Regionálny odvolací súd Budapešť, Maďarsko) zo 17. januára 2017 a doručený Súdnemu dvoru 1. februára 2017, ktorý súvisí s konaním: OTP Bank Nyrt., OTP Faktoring Követeléskezelő Zrt proti Teréz Ilyésovej, Emilovi Kissovi [cit. 10. 5. 2022]. Dostupné z: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=205931&pageIndex=0&doclang=sk&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=7962006>.

6 Finančný leasing a ochrana spotrebiteľa

Medzi spotrebiteľské úvery zaraďujeme aj finančný leasing.

Výkladový slovník anglického jazyka *Cambridge Dictionary* definuje *leasing* ako finančnú dohodu, v ktorej osoba, príp. spoločnosť, platí za používanie pôdy, vozidla a pod. počas určitého časového obdobia.⁴⁸

Zákonné ustanovenia o spotrebiteľských úveroch⁴⁹ je možné aplikovať aj na finančný leasing, kde leasingová spoločnosť poskytuje leasingovému nájomcovi peňažné prostriedky, ktoré potom leasingový nájomca spláca. Spotrebiteľ pri leasingu počas určitej doby užíva cudziu vec a po určitej dobe mu zmluva zaručuje získanie vlastníckeho práva k predmetu leasingu.⁵⁰

Ak predajca motorového vozidla poskytol spotrebiteľovi-kupujúcemu finančné prostriedky na doplatenie kúpnej ceny, toto je považované za spotrebiteľský úver. Ak by do celkovej výšky spotrebiteľského úveru dodávateľ zahrnul aj poplatok za poskytnutie pôžičky, išlo by o postup v rozpore s právnou úpravou. Poplatok je možné považovať iba za náklady spotrebiteľského úveru.⁵¹ Poplatok za poskytnutie pôžičky má charakter odmeny poskytovateľovi danej služby – spotrebiteľského úveru, a ak by bol zahrnutý do celkovej výšky pôžičky, išlo by o rozpor s ust. § 2 zákona o spotrebiteľských úveroch.

7 Predčasné splatenie úveru a odstúpenie od zmluvy o úvere

V prípade predčasného splatenia úveru nemôže mať spotrebiteľ povinnosť platiť predajcovi alebo dodávateľovi bežné úroky za obdobie od rozhodnutia o tomto zosplatnení až do skutočného splatenia požičanej sumy, hoci by sa také ustanovenia v tejto zmluve nachádzali, a to za predpokladu, pokiaľ zaplatenie úrokov z omeškania a iných zmluvných pokút splatných podľa uvedenej zmluvy umožňuje kompenzáciu skutočnej škody, ktorú predajca alebo dodávateľ utrpel.⁵²

Spotrebiteľ má povinnosť uhradiť úrok a náklady, ktoré vznikli za časové obdobie od poskytnutia spotrebiteľského úveru do jeho splatenia a účelne vynaložené náklady, ktoré veriteľovi vznikli v súvislosti so splatením spotrebiteľského úveru pred lehotou splatnosti. Náhrada nákladov nesmie presiahnuť 1 percento výšky splateného spotrebiteľského úveru pred lehotou splatnosti, ak obdobie medzi splatením spotrebiteľského úveru pred lehotou splatnosti a dohodnutým dátumom ukončenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere presahuje 1 rok. Výška náhrady nemôže presiahnuť 0,5 percenta, ak toto obdobie nepresahuje 1 rok.⁵³ Výnimky, keď veriteľ nesmie požadovať žiadnu náhradu nákladov, tvoria prípady, ak suma splátok splateného spotrebiteľského úveru nepresahuje za obdobie predchádzajúcich po sebe

⁴⁸ Cambridge Dictionary, © Cambridge University Press 2022 [cit. 10. 5. 2022]. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/leasing>.

⁴⁹ Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení zák. č. 310/2021 Z. z. § 1 ods. 2 a 3.

⁵⁰ Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17 Co/237/2013.

⁵¹ Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Sžo/39/2012.

⁵² Rozsudok Súdneho dvora (EÚ) (siedma komora) z 10. júna 2021 „Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana spotrebiteľa – Smernica 93/13/EHS – vo veci C-192/20, ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Krajského súdu Prešov (Slovensko), z 9. marca 2020 a doručený Súdnemu dvoru 5. mája 2020, ktorý súvisí s konaním: Prima banka Slovensko a. s. proti HD, [cit. 2. 5. 2022]. Dostupné z: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=242569&pageIndex=0&doclang=SK&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=2187623>.

⁵³ Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení zák. č. 310/2021 Z. z. § 16.

idúcich 12 mesiacov sumu 10 000 eur, prípadne ak ide o povolené prečerpanie.⁵⁴ Dôsledkom čiastočného predčasného splatenia úveru je skrátenie trvania zmluvy o úvere pri zachovaní výšky mesačných splátok, prípadne má spotrebiteľ možnosť požiadať o zníženie mesačných splátok.

Spotrebiteľ môže od zmluvy o úvere odstúpiť bez udania dôvodu do 14 dní od jej uzavretia.⁵⁵ Istinu a úrok je spotrebiteľ povinný zaplatiť veriteľovi najneskôr do 30 kalendárnych dní po odoslaní oznámenia o odstúpení od zmluvy veriteľovi – oznámenie mu musí byť zaslané písomne alebo na inom trvanlivom nosiči informácií.

8 Špecifiká úverov na bývanie

Pri úveroch na bývanie existujú určité špecifiká odlišné od všeobecnej úpravy spotrebiteľských úverov. Dôvodom je skutočnosť, že zákon o úveroch na bývanie⁵⁶ nie je postavený na pravidle úplnej harmonizácie (pokiaľ ide o náležitosti zmluvy), neplatí teda pravidlo, že národná legislatíva nesmie vyžadovať viac náležitostí, ako vyplýva zo Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/17/EÚ o zmluvách o úvere pre spotrebiteľov týkajúcich sa nehnuteľností určených na bývanie,⁵⁷ v zmysle ktorej je spotrebiteľom osoba, ako ju vymedzuje Smernica 2008/48/ES;⁵⁸ teda fyzická osoba, ktorá pri transakciách, na ktoré sa vzťahuje táto smernica, koná s cieľom, ktorý nesúvisí s jej obchodnou, podnikateľskou ani profesijnou činnosťou.

Úvery na bývanie upravuje zákon o úveroch na bývanie⁵⁹ a ide o úvery zabezpečené záložným právom k nehnuteľnosti, bytu alebo nebytovému priestoru, účelovo určené na nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti určenej na bývanie, ide o hypotekárny úver,⁶⁰ prípadne určité stavebné úvery, alebo ide o finančnú pomoc účelovo určenú na vyplatenie úveru na bývanie.

Pri úveroch na bývanie neplatí zákonom stanovený limit pre maximálnu výšku RPMN, veriteľ od spotrebiteľa však nemôže požadovať akýkoľvek poplatok, sankciu alebo náhradu nákladov, ak predčasné splatenie nepresiahne výšku 20 percent istiny tohto úveru v lehote jedného mesiaca pred dňom výročia uzavretia zmluvy o úvere, prípadne ak k predčasnému splateniu úveru alebo jeho časti dôjde v súvislosti s uplynutím doby fixácie úrokovej sadzby úveru, ak ide o variabilnú úrokovú sadzbu. V uvedenom prípade môže spotrebiteľ bezplatne splatiť akúkoľvek čiastku, aj celý zostatok úveru.⁶¹ V iných prípadoch môže veriteľ žiadať

⁵⁴ Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení zák. č. 310/2021 Z. z. § 16 ods. 4.

⁵⁵ Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení zák. č. 310/2021 Z. z. § 13.

⁵⁶ Zákon č. 90/2016 Z. z. o úveroch na bývanie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zák. 373/2018 Z. z.

⁵⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/17/EÚ zo 4. februára 2014 o zmluvách o úvere pre spotrebiteľov týkajúcich sa nehnuteľností určených na bývanie a o zmene smerníc 2008/48/ES a 2013/36/EÚ a nariadenia č. 1093/2010 (konsolidované znenie z 1. 1. 2018) [cit. 28. 4. 2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:02014L0017-20180101&from=EN>.

⁵⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (konsolidované znenie z 26. 7. 2019) čl. 3 písm. a) [cit. 28. 4. 2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:02008L0048-20190726&from=EN>.

⁵⁹ Zákon č. 90/2016 Z. z. o úveroch na bývanie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zák. č. 373/2018 Z. z.

⁶⁰ Zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zák. č. 123/2022 Z. z.

⁶¹ Zákon č. 90/2016 Z. z. o úveroch na bývanie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zák. 373/2018 Z. z. § 18.

náhradu nákladov spojených s predčasným splatením, maximálne vo výške 1 percenta z predčasne splatenej sumy.

Úprava odplaty pri úveroch na bývanie je rovnaká ako pri ostatných spotrebiteľských úveroch.

Povinné náležitosti zmluvy o úvere na bývanie obsahujú na rozdiel od iných spotrebiteľských úverov okruh náležitostí, ktoré je možné meniť iba formou uzavretia dodatku, napríklad druh úveru, doba trvania úveru, RPMN, či výška úrokovej sadzby.

Ak zmluvu uzatvára spotrebiteľ vo veku od 18 do 35 rokov, jej súčasťou musí byť aj záväzok veriteľa, že spotrebiteľovi umožní odložiť splátky istiny úveru na bývanie alebo znížiť mesačnú splátku úveru na bývanie až na polovicu jej výšky počas 36 mesiacov, ak sa tomuto spotrebiteľovi narodí dieťa, alebo si osvojí maloleté dieťa.⁶²

Právo spotrebiteľa na odstúpenie od zmluvy v prípade úverov na bývanie umožňuje, aby si spotrebiteľ vybral buď lehotu na premyslenie (14 kalendárnych dní pred uzavretím zmluvy si môže premyslieť, či uzavrie zmluvu o úvere na bývanie), alebo sa spotrebiteľ môže rozhodnúť pre právo na odstúpenie od zmluvy v lehote 14 kalendárnych dní od jej uzavretia.⁶³

Schopnosť veriteľa splácať úver je v prípade úverov na bývanie posudzovaná prísnejšie – príjmy sa skúmajú spravidla za obdobie 6 mesiacov predchádzajúcich posúdeniu.

9 Dial'kový predaj finančných služieb a ochrana spotrebiteľa

Finančné služby sú vzhľadom na svoj nehmotný charakter obzvlášť vhodné pre dial'kový predaj. Voľný pohyb finančných služieb má ísť aj preto ruka v ruke s vysokou úrovňou ochrany spotrebiteľa, ktorá utvára priestor pre zvýšenie dôvery finančných spotrebiteľov v dial'kový predaj.

Finančnou službou je každá služba bankového, úverového, poisťného, osobného dôchodkového, investičného alebo platobného charakteru.⁶⁴ Na úrovni právnych predpisov EÚ chránia finančných spotrebiteľov viaceré smernice a nariadenia: Smernica 2008/48/ES o zmluvách o spotrebiteľskom úvere, v konsolidovanom znení z roku 2019,⁶⁵ Smernica 2014/17/EÚ o zmluvách o úvere pre spotrebiteľov týkajúcich sa nehnuteľností určených na bývanie, v konsolidovanom znení z roku 2018,⁶⁶ Smernica 2014/65/EÚ o trhoch s finančnými nástrojmi, v konsolidovanom znení z roku 2022,⁶⁷ Smernica 2014/92 o porovnateľnosti poplatkov za platobné účty, o presune platobných účtov a o prístupe k platobným účtom so

⁶² Zákon č. 90/2016 Z. z. o úveroch na bývanie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zák. 373/2018 Z. z. § 13.

⁶³ Zákon č. 90/2016 Z. z. o úveroch na bývanie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zák. 373/2018 Z. z. § 14.

⁶⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/65/ES z 23. septembra 2002 o poskytovaní finančných služieb spotrebiteľom na dial'ku a o zmene a doplnení smernice Rady 90/619/EHS a smerníc 97/7/ES a 98/27/ES (konsolidované znenie z 13. 1. 2018) [cit. 2. 6. 2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A02002L0065-20180113>.

⁶⁵ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (konsolidované znenie z 26. 7. 2019) [cit. 2. 5. 2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A02008L0048-20190726>.

⁶⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/17/EÚ zo 4. februára 2014 o zmluvách o úvere pre spotrebiteľov týkajúcich sa nehnuteľností určených na bývanie a o zmene smerníc 2008/48/ES a 2013/36/EÚ a nariadenia č. 1093/2010 (konsolidované znenie z 1. 1. 2018) [cit. 2. 5. 2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A02014L0017-20180101>.

⁶⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/65/EÚ z 15. mája 2014 o trhoch s finančnými nástrojmi, ktorou sa mení smernica 2002/92/ES a smernica 2011/61/EÚ (konsolidované znenie z 28. 2. 2022) [cit. 2. 5. 2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A02014L0065-20220228>.

základnými funkciami,⁶⁸ Smernica 2015/2366 o platobných službách,⁶⁹ Smernica 2016/97 o distribúcii poistenia, v konsolidovanom znení z roku 2020,⁷⁰ Nariadenie EÚ 2015/751 o výmenných poplatkoch za platobné transakcie viazané na kartu,⁷¹ či Nariadenie EÚ 1286/2014 o dokumentoch s kľúčovými informáciami pre štrukturalizované retailové investičné produkty a investičné produkty založené na poistení (PRIIP), v konsolidovanom znení z roku 2021.⁷²

V prípade finančných produktov, najmä pokiaľ sú zmluvy uzatvárané na diaľku, je dôležitý pojem *trvanlivé médium*. Nemusí ísť iba o listinnú formu dokumentu, dôležité je, aby informácie boli neobmedzene a kedykoľvek prístupné spotrebiteľovi, aby boli v bežne dostupnom formáte, reprodukovateľné, musia sa dať uložiť do počítača, prípadne vytlačiť, musí byť zabezpečená nezmeniteľnosť ich obsahu a informácie musia byť dostupné spotrebiteľovi primeraný čas potrebný na uplatňovanie jeho práv zo zmluvného vzťahu. Najbežnejšie trvalé nosiče sú pevné disky počítača spotrebiteľa, či CD príp. USB kľúče a pod. Internetové stránky nespĺňujú požadované podmienky, najmä podmienku nezmeniteľnosti údajov.⁷³

Trvanlivé médium je v slovenskej zákonnej úprave definované v zákone o spotrebiteľských úveroch,⁷⁴ ako aj v zákone o ochrane spotrebiteľa pri finančných službách.⁷⁵

Ani pri diaľkovom predaji finančných produktov netreba zabúdať, že zmluva o spotrebiteľskom úvere musí spĺňať písomnú formu, musí byť zreteľne označená slovami spotrebiteľský úver⁷⁶ a musí byť podpísaná zmluvnými stranami. Písomná forma bude dodržaná aj v prípade, ak bude uzatvorená elektronicky a bude podpísaná kvalifikovaným elektronickým podpisom. Dôležité je, aby bolo možné zachytiť obsah právneho úkonu a zároveň určiť osobu, ktorá právny úkon urobila.⁷⁷

V prípade spotrebiteľských úverov je povinnosťou veriteľa, prípadne sprostredkovateľa, poskytnúť spotrebiteľovi primerané vysvetlenie, aby mal možnosť posúdiť, či je ponúkaná zmluva adekvátne k jeho potrebám, či finančnej situácii. Spotrebiteľ musí byť informovaný

⁶⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/92/EÚ z 23. júla 2014 o porovnateľnosti poplatkov za platobné účty, o presune platobných účtov a o prístupe k platobným účtom so základnými funkciami [cit. 2. 5. 2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sk/ALL/?uri=CELEX:32014L0092>.

⁶⁹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2015/2366 z 25. novembra 2015 o platobných službách na vnútornom trhu, ktorou sa menia smernice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EÚ a nariadenie č. 1093/2010 a ktorou sa zrušuje smernica 2007/64/ES [cit. 2. 5. 2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A02015L2366-20151223>.

⁷⁰ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2016/97 z 20. januára 2016 o distribúcii poistenia (konsolidované znenie z 12. 6. 2020) [cit. 2. 5. 2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A02016L0097-20200612>.

⁷¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady 2015/751 z 29. apríla 2015 o výmenných poplatkoch za platobné transakcie viazané na kartu [cit. 3. 5. 2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex%3A32015R0751>.

⁷² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 1286/2014 z 26. novembra 2014 o dokumentoch s kľúčovými informáciami pre štrukturalizované retailové investičné produkty a investičné produkty založené na poistení (konsolidované znenie z 21. 12. 2021) [cit. 3. 5. 2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A02014R1286-20211221>.

⁷³ Rozsudok Súdneho dvora (EÚ) (tretia komora) z 5. júla 2012. Content Services Ltd proti Bundesarbeitskammer. Návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný Oberlandesgericht Wien. Vec C-49/11 [cit. 3. 5. 2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sk/TXT/?uri=CELEX:62011CJ0049>.

⁷⁴ Zákon č. 129/2010 Z. z. v znení 310/2021 Z. z. o spotrebiteľských úveroch § 2 písm. m).

⁷⁵ Zákon č. 266/2005 Z. z. o ochrane spotrebiteľa pri finančných službách na diaľku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zák. č. 373/2014 Z. z. § 2 písm. f).

⁷⁶ Zákon č. 129/2010 Z. z. v znení 310/2021 Z. z. o spotrebiteľských úveroch § 9 ods. 1.

⁷⁷ Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení zák. č. 394/2019 Z. z. § 40 ods. 3 a 4.

o základných vlastnostiach ponúkaného produktu a vplyvu, ktorý na neho môže mať, vrátane dôsledkov neplnenia zmluvy spotrebiteľom.

Medzi klamlivé praktiky používané pri poskytovaní finančných služieb patria: nedostatočné informácie v reklame o miere poplatkov a nákladov na úver, ponuky klamlivých „výhodných“ transakcií pre zmluvy o úveroch s nízkou úrokovou mierou, či chýbajúce náležité informácie o právnych záväzkoch vyplývajúcich z podpisu zmlúv.⁷⁸

Európska komisia prijala v máji 2022 reformu doterajších pravidiel EÚ týkajúcich sa poskytovania finančných služieb spotrebiteľom na diaľku. Spotrebiteľia využívajú čoraz viac elektronické služby, aj pokiaľ ide o financie. Tieto reformné návrhy ešte musí prediskutovať Rada EÚ a Európsky parlament. Cieľom je posilnenie práva spotrebiteľov a podpora cezhraničného poskytovania finančných služieb na jednotnom trhu.⁷⁹ Vysoká úroveň ochrany spotrebiteľa sa má dosiahnuť ľahším prístupom k právu na odstúpenie od zmluvy počas 14 dní, a to uvedením tlačidla (označenia možnosti) na odstúpenie od zmluvy, zavedením jednoznačných pravidiel v oblasti elektronickej komunikácie, poskytnutím dostatočného času na porozumenie prijatým informáciám (najmenej 1 deň pred samotným podpisom zmluvy), ako aj povinnosťou vytvoriť spravodlivé a transparentné online systémy. V prípade rozsiahlejších cezhraničných porušení právnych predpisov budú uplatňované prísnejšie sankcie, s najvyšším trestom vo výške najmenej 4 percentá ročného obratu.

S cieľom zabezpečiť rovnako vysokú ochrany spotrebiteľa na celom vnútornom trhu má byť dosiahnutá úplná harmonizácia právnych predpisov a pravidiel pre všetkých poskytovateľov služieb v jednotlivých členských štátoch EÚ.⁸⁰

Záver

Vysoká ochrana spotrebiteľa vo finančnom sektore je odôvodnená tým, že dochádza k stretu spotrebiteľa a profesionálneho dodávateľa. Ich nerovné postavenie vyžadujúce zvýšenú ochranu spotrebiteľa spôsobujú najmä odborné skúsenosti dodávateľa, jeho lepšia znalosť práva, lepšia dostupnosť právnych služieb, ale najmä možnosť určovať zmluvné podmienky jednostranne, na základe formulárových – adhézných zmlúv.

Optimálny stret autonómie vôle a idey rovnosti vytvára podmienky pre adekvátnu ochranu slabšej zmluvnej strany aj vo svete finančných produktov. Realizuje sa tak princíp spravodlivosti v práve.

Použitá literatúra

⁷⁸ Internetové stránky Európskej komisie, spravuje Generálne riaditeľstvo pre komunikáciu. Politika – Spotrebiteľia [cit. 3. 5. 2022]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/policies/consumers_sk .

⁷⁹ Európska komisia. Tlačová správa, 11. máj 2022 Brusel. Ochrana spotrebiteľa: Komisia prijala prísnejšie pravidlá na ochranu spotrebiteľov pre finančné služby poskytované online [cit. 12. 5. 2022]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/ip_22_2979.

⁸⁰ Z vyjadrenia podpredsedníčky Európskej komisie pre hodnoty a transparentnosť Věry Jourovej [cit. 12. 5. 2022]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2019-2024/jourova_en.

- JURČOVÁ, M., MASLÁK, M., BORKOVIČOVÁ, V. 2021. Spotrebiteľské právo. 1. vydanie. Wolters Kluwer ČR, a. s., 2021, 388 s. ISBN 978-80-7598-987-1.
- LAZAR, J. a kol. 2014. Občianske právo hmotné I. Všeobecná časť. Rodinné právo. Vecné práva. Dedičské právo. 1. vydanie. Bratislava : IURIS LIBRI, spol. s r. o., 2014. 713 s. ISBN 978-80-89635-08-5.
- LAZAR, J. a kol. 2014. Občianske právo hmotné II. Závazkové právo. Právo duševného vlastníctva. 1. vyd. Bratislava : IURIS LIBRI, spol. s r. o., 2014. 573 s. ISBN 978-80-89635-08-5.
- MAZÁKOVÁ, J. 2016. Ochrana spotrebiteľa. Judikatúra. 1. vyd. Bratislava : IURIS LIBRI, spol. s r. o., 2016. 521 s. ISBN 978-80-89635-23-8.
- VEČEŘA, M. a kol. 2013. Teória práva. 5. rozšírené a doplnené vydanie. Bratislava : Euro kódex, 2013. 360 s. ISBN 978-80-8155-001-0.
- PERÁČEK, Tomáš, 2022. E-commerce and its limits in the context of the consumer protection: the case of the Slovak Republic. Juridical Tribune. Volume 12, Issue 1, March 2022, 36 – 50. DOI: 10.24818/TBJ/2022/12/1.03. ISSN 2247-7195. eISSN 2248-0382.
- Zákon č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zák. č. 129/2022 Z. z.
- Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zák. č. 310/2021 Z. z.
- Zákon č. 266/2005 Z. z. o ochrane spotrebiteľa pri finančných službách na diaľku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zák. č. 373/2014 Z. z.
- Zákon č. 90/2016 Z. z. o úveroch na bývanie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zák. č. 373/2018 Z. z.
- Zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zák. č. 123/2022 Z. z.
- Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení zák. č. 394/2019 Z. z.
- Zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v znení zák. č. 455/2021 Z. z.
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení zák. č. 141/2014 Z. z.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/17/EÚ zo 4. februára 2014 o zmluvách o úvere pre spotrebiteľov týkajúcich sa nehnuteľností určených na bývanie a o zmene smerníc 2008/48/ES a 2013/36/EÚ a nariadenia (EÚ) č. 1093/2010 (konsolidované znenie z 1. 1. 2018).
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/65/ES z 23. septembra 2002 o poskytovaní finančných služieb spotrebiteľom na diaľku a o zmene a doplnení smernice Rady 90/619/EHS a smerníc 97/7/ES a 98/27/ES (konsolidované znenie z 13. 1. 2018).
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (konsolidované znenie z 26. 7. 2019).

- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/65/EÚ z 15. mája 2014 o trhoch s finančnými nástrojmi, ktorou sa mení smernica 2002/92/ES a smernica 2011/61/EÚ (konsolidované znenie 28. 2. 2022).
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/92/EÚ z 23. júla 2014 o porovnateľnosti poplatkov za platobné účty, o presune platobných účtov a o prístupe k platobným účtom so základnými funkciami.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2015/2366 z 25. novembra 2015 o platobných službách na vnútornom trhu, ktorou sa menia smernice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EÚ a nariadenie č. 1093/2010 a ktorou sa zrušuje smernica 2007/64/ES.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2016/97 z 20. januára 2016 o distribúcii poistenia (konsolidované znenie z 12. 6. 2020).
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady 2015/751 z 29. apríla 2015 o výmenných poplatkoch za platobné transakcie viazané na kartu.
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 1286/2014 z 26. novembra 2014 o dokumentoch s kľúčovými informáciami pre štrukturalizované retailové investičné produkty a investičné produkty založené na poistení (konsolidované znenie z 21. 12. 2021).
- Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (konsolidované znenie z 28. 5. 2022).
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. mája 2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 84/450/EHS, smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (konsolidované znenie z 28. 5. 2022).
- Európska komisia. Tlačová správa, 11. máj 2022 Brusel. Ochrana spotrebiteľa: Komisia prijala prísnejšie pravidlá na ochranu spotrebiteľov pre finančné služby poskytované online [cit. 12. 5. 2022]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/ip_22_2979.
- Rozsudok Súdneho dvora (EÚ) (štvrtá komora) z 30. apríla 2014 „Smernica 93/13/EHS – Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Článok 4 ods. 2 a článok 6 ods. 1, vo veci C-26/13, ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Kúria (Maďarsko) z 15. januára 2013 a doručený Súdnemu dvoru 21. januára 2013, ktorý súvisí s konaním: Árpád Kásler, Hajnalka Káslerné Rábai proti OTP Jelzálogbank Zrt. [cit. 28. 4. 2022]. Dostupné z: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=151524&pageIndex=0&doclang=SK&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=360825>.
- Rozsudok Súdneho dvora (EÚ) (druhá komora) z 20. septembra 2017 „Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana spotrebiteľa – Smernica 93/13/EHS, vo veci C-186/16, ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Curtea de Apel Oradea (Odvolací súd Oradea, Rumunsko) z 3. marca 2016 a

doručený Súdnemu dvoru 1. apríla 2016, ktorý súvisí s konaním: Ruxandra Paula Andriciuc a i. Proti Banca Românească SA, [cit. 2. 5. 2022]. Dostupné z: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=194645&doclang=SK>.

- Rozsudok Súdneho dvora (EÚ) (tretia komora) z 5. júla 2012. Content Services Ltd proti Bundesarbeitskammer. Návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný Oberlandesgericht Wien. Vec C-49/11 [cit. 3. 5. 2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sk/TXT/?uri=CELEX:62011CJ0049>.
- Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co/208/2014.
- Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17Co/481/2014.
- Rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3 Cob 232/2011.
- Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 M Cdo 14/2014.
- Uznesenie Súdneho dvora (EÚ), Pohotovosť, C-76/10, 2010 I-11557 (ôsma komora) zo 16. novembra 2010 „Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana spotrebiteľa – Smernica 93/13/EHS – Nekalé podmienky – Smernica 2008/48/ES – Smernica 87/102 – Zmluvy o spotrebiteľskom úvere – Ročná percentuálna miera nákladov – Rozhodcovské konanie – Rozhodcovské rozhodnutie – Možnosť vnútroštátneho súdu posúdiť aj bez návrhu prípadnú nekalú povahu niektorých podmienok“ vo veci C-76/10, ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný na základe rozhodnutia Krajského súdu v Prešove (Slovenská republika) z 19. januára 2010 a doručený Súdnemu dvoru 9. februára 2010, ktorý súvisí s konaním: Pohotovosť s. r. o. proti Ivete Korčkovskej.
- Rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 9 Co/245/2013.
- Rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11/ Co/127/2015.
- Nález Ústavného súdu ČR I. ÚS 3512/11.
- Rozsudok Súdneho dvora (EÚ) (prvá komora) vo veci C-453/10, ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Okresného súdu Prešov (Slovensko) z 31. augusta 2010 a doručený Súdnemu dvoru 16. septembra 2010, ktorý súvisí s konaním: Jana Pereničová, Vladislav Perenič proti SOS financ, spol. s r. o.
- Rozhodnutie Národnej banky Slovenska zo dňa 3. júla 2018, číslo: NBS1-000-023-846.
- Rozsudok Súdneho dvora (EÚ) (tretia komora) „Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 93/13/EHS – Nekalé podmienky vo veci C-96/14, ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Tribunal de grande instance de Nîmes (Francúzsko) z 26. februára 2014 a doručený Súdnemu dvoru 28. februára 2014, ktorý súvisí s konaním: Jean-Claude Van Hove proti CNP Assurances SA.
- Rozsudok Súdneho dvora (EÚ) (druhá komora) „Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana spotrebiteľa – Nekalé podmienky, Vo veci C-51/17, ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Fővárosi Ítéltábla (Regionálny odvolací súd Budapešť, Maďarsko) zo 17. januára 2017 a doručený Súdnemu dvoru

1. februára 2017, ktorý súvisí s konaním: OTP Bank Nyrt., OTP Faktoring Követeléskezelő Zrt proti Teréz Ilyésovej, Emilovi Kissovi.

- Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8 Sžo/45/2014.
- Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17 Co/237/2013.
- Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Sžo/39/2012.
- Rozsudok Súdneho dvora (EÚ) (siedma komora) z 10. júna 2021 „Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana spotrebiteľa – Smernica 93/13/EHS – vo veci C-192/20, ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Krajského súdu Prešov (Slovensko), z 9. marca 2020 a doručený Súdnemu dvoru 5. mája 2020, ktorý súvisí s konaním: Prima banka Slovensko a. s. proti H.

Peter CSICSAY: Kompetencie v rámci pôsobnosti valného zhromaždenia

Abstrakt

Témou odborného článku je problematika kompetencií patriacich do pôsobnosti valného zhromaždenia v kontexte jeho postavenia a rozhodovania v spoločnosti, zverenia a delegácie kompetencií v rámci pôsobnosti a v tejto súvislosti aj s následkami vadného uznesenia valného zhromaždenia.

Abstract

The topic of the article was the issue of competences belonging to the force of the general assembly in the context of his position and decision making in company, entrustment and delegation of competences within the force and in this connection also with the consequences of a defective resolution of general assembly.

Kľúčové slová: valné zhromaždenie, pôsobnosť, zverenie, delegácia

Key words: general assembly, scope of the general assembly, entrustment, delegation

Autor:

JUDr. Peter Csicsay, LL.M.
Ústav súkromného práva
Fakulta práva
Paneurópska vysoká škola
Tomášikova 20
821 02 Bratislava
Slovenská republika
csicsay.p@gmail.com

Úvod

Všetky obchodné spoločnosti sú povinné vytvoriť v rámci svojej štruktúry orgány riadenia. Jedným z týchto orgánov v kapitálových obchodných spoločnostiach je valné zhromaždenie, ktoré predstavuje najvyšší orgán spoločnosti a združuje všetkých akcionárov resp. spoločníkov. Pod pôsobnosťou sa chápe okruh právomocí, ktorými sa orgán podieľa na riadení spoločnosti, a ktorá je určená na základe zákona a stanov.

Tento článok sa bude zameriavať najmä na valné zhromaždenie akciovej spoločnosti, pretože vzhľadom na špecifické postavenie akciovej spoločnosti, má aj jej valné zhromaždenie isté odlišnosti od valného zhromaždenia iných obchodných spoločností.

Cieľom článku je zamerať sa na pôsobnosť valného zhromaždenia, akým spôsobom môže de iure konať, o akých otázkach rozhoduje a identifikovať možnosti predovšetkým rozširovania kompetencií spadajúcich do jeho pôsobnosti. Z uvedeného potom následne vyplýva aj otázka ohľadom následkov rozhodnutia v oblasti nezverenej do jeho pôsobnosti.

1 Orgány obchodných spoločností

Obchodné spoločnosti majú organizačnú štruktúru vnútorne diferencovanú. Interne sa členia na orgány, ktorých prostredníctvom sa zabezpečuje chod a činnosť spoločnosti. Vnútoraná štruktúra sa líši v závislosti od typu obchodných spoločností. Rozdielna štruktúra je typická pre osobné spoločnosti, rozdielna pre kapitálové obchodné spoločnosti a rozdielna je aj pre každú formu obchodnej spoločnosti. Avšak všetky spoločnosti musia vytvoriť najvyšší orgán a štatutárny orgán. V kapitálových spoločnostiach, ktoré majú v zmysle zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“) stanovenú vnútornú štruktúru orgánov, je ešte možné zriadiť kontrolný orgán, ktorý však nemusí byť vždy obligatórne zriadený.

1.1 Valné zhromaždenie akciovej spoločnosti

Akciová spoločnosť povinne kreuje predstavenstvo, ktoré je jej štatutárnym orgánom, valné zhromaždenie, ktoré je jej najvyšším orgánom a dozornú radu ako jej kontrolný orgán. Jednoduchá možnosť prevodu akcií má za následok, že štruktúra akcionárov ako ekonomických vlastníkov akciovej spoločnosti sa môže rýchlo obmieňať, čím sa znemožňuje priame riadenie chodu akciovej spoločnosti jej akcionármi. Z toho dôvodu akciová spoločnosť ako charakteristická kapitálová spoločnosť je povinná vytvárať vlastné riadiace orgány oddelene od vlastníctva akcií.¹ Separácia ekonomického vlastníctva od správy akciovej spoločnosti je základnou zásadou všetkých kapitálových spoločností.

V odbornej literatúre je možné nájsť názor, že na povahu a činnosť valného zhromaždenia existujú dva pohľady. Prvý je, že valné zhromaždenie je v procesno-technickom význame formalizované zhromaždenie spoločníkov a iných oprávnených subjektov, ktoré rozhoduje formou uznesenia valného zhromaždenia o významných otázkach riadneho fungovania spoločnosti, splnenia právnych povinností či určujúcich ďalšie smerovanie. Druhým je, že vo funkčnom význame je interným kolektívnym orgánom spoločnosti nevyhnutným k tomu, aby mohla vykonávať svoje práva a povinnosti.² Akcionári pomocou valného

¹ ŽITŇANSKÁ, L., OVEČKOVÁ, O.: Základy obchodného práva 1, Prvé vydanie, IURA EDITION, Bratislava, 2009, 390 s. ISBN 978-80-8078-276-4.

² POKORNÁ, J., HOLEJŠOVSKÝ, J., LASÁK, J., PEKÁREK, M. a kolektív. Obchodní společnosti a družstva. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 86 s. ISBN 978-80-7400-475-9.

zhromaždenia realizujú svoje akcionárske práva, vyplývajúce im z akcie, a tak realizujú právo účasti na spravovaní spoločnosti. Akcionár nemá právo na obchodné riadenie akciovej spoločnosti priamo, ale prostredníctvom rozhodovania na valnom zhromaždení.³ Právo účasti na riadení spoločnosti zahŕňa právo na riadení spoločnosti a právo na kontrolu spoločnosti.

Akcionár realizuje právo na riadení spoločnosti najmä právom zúčastniť sa a hlasovať na valnom zhromaždení, vyžadovať na ňom informácie a vysvetlenia od štatutárneho orgánu a uplatňovať svoje návrhy. Tieto vyššie uvedené práva spolu so všeobecným právom na informácie o hospodárení akciovej spoločnosti reprezentujú základný okruh uplatňovania akcionárskeho vplyvu na spoločnosť.⁴

1.2 Rozhodovanie valného zhromaždenia

Ako vyplýva z uvedených skutočností, valné zhromaždenie predstavuje kolektívny orgán, ktorý je združením všetkých spoločníkov, teda akcionárov. Z plurality akcionárov vychádza, že nie je možné, aby sa na všetkých otázkach týkajúcich sa spoločnosti zhodli jednomyselne. Preto je potrebné, aby spoločníci na valnom zhromaždení rozhodovali väčšinou hlasov akcionárov.

Uznášaniaschopnosť valného zhromaždenia určujú zákon alebo stanovy spolu s informáciou, či je na prijatie nutná jednoduchá alebo kvalifikovaná väčšina. Český zákon č. 90/2012 Sb. o obchodných spoločnostiach a družstvách (zákon o obchodných korporáciách) v platnom znení (ďalej len „zákon o obchodných korporáciách“) pozná aj inštitút kumulatívneho hlasovania, kedy sa počet hlasov spoločníka zistí tak, že počet hlasov, s ktorými spoločník nakladá na valnom zhromaždení, sa znásobí počtom volených miest členov orgánu spoločnosti. Z uvedeného je zrejmé, že na prijatie uznesenia teda nie je potrebná prítomnosť všetkých akcionárov.

2 Pôsobnosť valného zhromaždenia

Valné zhromaždenie rozhoduje o významných otázkach smerovania a činnosti spoločnosti. Tieto otázky sú mu zverené do pôsobnosti na základe zákona alebo stanov akciovej spoločnosti, a preto o nich nemôžu rozhodovať predstavenstvo ani dozorná rada. Rozhodovanie o záležitostiach, ktoré mu neboli zverené do pôsobnosti, potom nie je možné. Ak by aj valné zhromaždenie rozhodlo o takej záležitosti, ktorá by nebola zverená do jeho kompetencie či už zákonom alebo stanovami, nebude mať jeho uznesenie žiadnu právnu relevanciu a bude sa na takéto uznesenie hľadieť, ako by nebolo prijaté.⁵

2.1 Okruhy pôsobnosti valného zhromaždenia

³ HOLUB, Dušan. Právo cenných papierov. 1. vydanie. Bratislava : IURA EDITION, spol. s r.o., 2013. 109 s. ISBN 978-80-8078-562-8.

⁴ ŽITŇANSKÁ, L., OVEČKOVÁ, O.: Základy obchodného práva 1, Prvé vydanie, IURA EDITION, Bratislava, 2009, 417 s. ISBN 978-80-8078-276-4.

⁵ POKORNÁ, J., HOLEJŠOVSKÝ, J., LASÁK, J., PEKÁREK, M. a kolektív. Obchodní společnosti a družstva. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, s. 87. ISBN 978-80-7400-475-9.

Kompetencia valného zhromaždenia je upravená v § 187 Obchodného zákonníka, ale aj v iných ustanoveniach tohto zákona. V zásade sa pôsobnosť valného zhromaždenia rozdeľuje na tieto oblasti:

- a) statusové otázky
- b) majetkové otázky
- c) problematika týkajúca sa akcionárov
- d) otázky súvisiace s organizáciou spoločnosti.

Ad a) Do statusovej problematiky, ktorých rozhodovanie je zverené do kompetencie valného zhromaždenia, patria okrem iného aj rozhodovanie o premene akciovej spoločnosti alebo rozhodovanie o zmene stanov. V českej právnej úprave je ustanovenie trochu zmätočné, nakoľko rozhodovanie o zmene stanov patrí do pôsobnosti valného zhromaždenia, ale za predpokladu, že mu boli zverené stanovami do pôsobnosti. Jedná sa o vcelku nepochopiteľný lapsus zákonodarcu, pretože podľa subsidiárneho pravidla majú o zmene stanov spoločnosti zrejme rozhodnúť všetci akcionári.⁶ Zaujímavosťou je, že v dôvodovej správe k zákonu o obchodných korporáciách je možné nájsť identický úsudok. V zmysle platných právnych predpisov valné zhromaždenie môže rozhodovať o zmene stanov len v prípade, ak tak určuje zákon alebo stanov akciovej spoločnosti. Ak stanov nebudú túto kompetenciu obsahovať, bude možné ich zmeniť len na základe rozhodnutia všetkých akcionárov, pričom musia byť ich podpisy overené. Táto podmienka však vo veľkých akciových spoločnostiach s nemalým množstvom akcionárov bude veľmi náročná na uskutočnenie.

Predmetné ustanovenie sa napriek všetkému dostalo v tomto diskutabilnom znení do českého právneho poriadku. Dokonca aj keď sám zákonodarcu vyhlasuje, že takýmto spôsobom sformulované ustanovenie je neštandardné aj po porovnaní s právnymi úpravami ďalších štátov. Nezodpovedá právnej úprave napríklad Nemecka (§ 119 ods. 1 bod 5. nemeckého akciového zákona), Rakúska (§ 145 ods. 1 rakúskeho akciového zákona), Švajčiarska (§ 698 Obligationsrecht), Francúzska (čl. L225-96 Code de commerce), Belgicka (čl. 558 Code des sociétés) alebo Luxemburska (čl. 67-1 Loi du 10 août 1915 concernant les sociétés commerciales).⁷ Zostáva tak iba dúfať, že sa predmetné ustanovenie dostane z právneho predpisu.

Ad b) Do okruhu rozhodovania o majetkových otázkach patria rozhodovanie o zmene výšky základného imania a o poverení predstavenstva k zvýšeniu základného imania, rozhodovanie o prevode podniku alebo jeho časti, prípadne rozhodovanie o rozdelení zisku alebo iných vlastných zdrojov ako jedny z viacerých majetkových rozhodnutí.

Ad c) Stanovy môžu založiť povinnosť valnému zhromaždeniu udeliť akcionárovi súhlas na prevod akcií na meno. Rovnako rozhoduje o vykúpení všetkých akcií minoritného akcionára, alebo obmedzení či vylúčení prednostného práva akcionárov pri upisovaní akcií alebo nadobudnutí prioritných alebo vymeniteľných dlhopisov.

Ad d) Okruh rozhodovania o organizácii akciovej spoločnosti tvoria voľba a odvolanie členov štatutárneho orgánu, voľba a odvolanie členov dozornej rady alebo správnej rady alebo iných orgánov určených stanovami, či menovanie a odvolanie likvidátora, ak je tak uvedené v stanovách. Valné zhromaždenie môže taktiež rozhodovať o tom, že nebude prerokovávať

⁶ Tamtiež. S. 293.

⁷ POKORNÁ, J., HOLEJŠOVSKÝ, J., LASÁK, J., PEKÁREK, M. a kolektív. Obchodní společnosti a družstva. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck. s. 178. ISBN 978-80-7400-475-9.

niektoré body zaradené do programu alebo môže schvaľovať zásady riadenia dozornej rady.⁸ Toto sú pre ilustráciu oblasti, ktoré sú zverené do kompetencie valného zhromaždenia a ako bolo uvedené, mnohé je možné stanovami rozšíriť alebo zúžiť.

2.2 Zverenie kompetencií do pôsobnosti valného zhromaždenia

Na základe uvedených skutočností môže valné zhromaždenie rozhodovať len vo veciach, ktoré sú zverené do jeho pôsobnosti. Môže však nastať situácia, kedy valné zhromaždenie rozhodne o otázke priamo nespádajúcej do jeho pôsobnosti. Primárne štatutárny orgán koná v zmysle zákona za spoločnosť, ale po naplnení istých podmienok uvedených v právnych predpisoch však môže za spoločnosť konať aj iná osoba respektíve orgány akciovej spoločnosti, čím je možné pripustiť, že aj valné zhromaždenie.

V zmysle ust. § 199 ods. 2 Obchodného zákonníka určí dozorná rada svojho člena, ktorý zastupuje spoločnosť v konaní pred súdmi a inými orgánmi proti členovi predstavenstva. Je možné aby nastala okolnosť, kedy si nároky voči spoločnosti budú uplatňovať tak členovia predstavenstva, ako členovia dozornej rady. Otázkou sa potom stáva, či má valné zhromaždenie oprávnenie voliť zástupcu. Valné zhromaždenie má iba jednu možnosť určiť zástupcu spoločnosti, ktorá je upravená v ustanovení § 131 ods. 3 Obchodného zákonníka, tá nastáva vtedy, keď sa na strane žalobcov nachádzajú konatelia aj členovia dozornej rady, a to v konaní o neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia. Za takejto situácie valné zhromaždenie určí do troch mesiacov od doručenia žaloby spoločnosti, zástupcu akciovej spoločnosti, ak tak neurobí, vymenuje súd spoločnosti opatrovníka. V takom prípade ide o jedinou okolnosť, v ktorej určuje valné zhromaždenie zástupcu spoločnosti, a to len v rozsahu procesného zastúpenia v civilnom súdnom konaní, nie v rozsahu oprávnenia konať za obchodnú spoločnosť, či akýmkoľvek iným spôsobom. Toto ustanovenie sa nepremietlo ani do ustanovení vzťahujúcich sa na valné zhromaždenie akciovej spoločnosti. Vychádzajúc však z povahy veci, je potrebné aplikovať takúto možnosť analógiou aj na vzťahy zastúpenia akciovej spoločnosti.

Vzhľadom na to, že dozorná rada vykonáva primárne kontrolnú funkciu činnosti štatutárneho orgánu, nemožno nahradiť konanie štatutárneho orgánu jej konaním v mene spoločnosti s výnimkou uvedeného ustanovenia § 199 ods. 2 Obchodného zákonníka. Potom je legitímna otázka, či môže valné zhromaždenie udeliť plnomocenstvo na základe rozhodnutia, ktoré by mu bolo zverené stanovami akciovej spoločnosti v zmysle § 187 ods. 1 písm. k) Obchodného zákonníka ako rozhodnutie o ďalších otázkach, ktoré zákon, alebo stanovy zahŕňajú do pôsobnosti valného zhromaždenia, čo by predstavovalo de facto rozšírenie pôsobnosti o oprávnenia štatutárnych orgánov.

V odbornej spisbe je možné nájsť, že v žiadnom prípade nie je možné preniesť oprávnenia štatutárov konať v mene spoločnosti, ktoré sú zákonom zverené výlučne konateľom ako členom štatutárneho orgánu na valné zhromaždenie. A ak by aj bola takáto právomoc uvedená v stanovách, išlo by o obchodné vedenie do vnútra spoločnosti a nie navonok voči tretím osobám. K tejto situácii sa aj tak uvádza, že stanovy spoločnosti môžu zveriť valnému zhromaždeniu rozhodovanie v ďalších záležitostiach, ktoré podľa zákona do pôsobnosti valného zhromaždenia nespádajú. No nemôžu tak konať celkom bez obmedzení. V ust. § 435 odst. 3 zákona o obchodných korporáciách je uvedený zákaz, aby ktokoľvek udeľoval

⁸ Tamtiež. s. 294.

predstavenstvu pokyny týkajúce sa obchodného vedenia, preto nemôžu stanovy zveriť valnému zhromaždeniu rozhodovanie o záležitostiach spadajúcich do obchodného vedenia. Hoci v Obchodnom zákonníku sa takéto ustanovenie nenachádza, je možné nájsť ust. 191 ods. 2, ktorý síce pripúšťa, aby stanovy, rozhodnutia valného zhromaždenia alebo dozornej rady mohli obmedziť právo predstavenstva konať v mene spoločnosti, ale tieto obmedzenia nie sú účinné voči tretím osobám.

Uvedené by malo za následok obmedzenie konania a pôsobnosti štatutárneho orgánu a prišlo by k narušeniu celej koncepcie štruktúry a konania spoločnosti. Príčinou prečo nemožno takéto konanie pripustiť, je snaha zamedziť, aby bola akciová spoločnosť negatívne ovplyvňovaná nekvalifikovanými rozhodnutiami nekvalifikovaných akcionárov, ktorých základnou prioritou je vlastný ekonomický záujem pred záujmom akciovej spoločnosti. Odklon od tohto pravidla umožňuje iba ust. § 51 ods. 2 zákona o obchodných korporáciách, ktorý povoľuje valnému zhromaždeniu udeliť pokyn súvisiaci s obchodným vedením za predpokladu, že o to sám požiada člen predstavenstva. Avšak môžeme uviesť, že konanie valného zhromaždenia, ktorým by si chcelo prisvojiť pôsobnosť štatutárneho orgánu, nie je v súlade so zákonom. Slovenský právny predpis však takúto možnosť ani neponúka.

V zmysle zákona valné zhromaždenie sa nemôže poveriť ani udeľovať pokyny súvisiacich s obchodným vedením akciovej spoločnosti. No za konkrétnych okolností je možné zamýšľať sa nad tým, že valné zhromaždenie môže delegovať aspoň časť obchodného vedenia.

Najskôr je nevyhnutné poznamenať, že samotný pojem obchodné vedenie právna teória definuje ako riadiacu kompetenciu štatutárneho orgánu, presnejšie ako riadenie spoločnosti, najmä ako organizáciu a správu jej podnikateľskej činnosti, zahŕňajúc rozhodovanie o podnikateľských plánoch eventuálne ako organizáciu a riadenie podniku, ktoré prináleží spoločnosti, riadenie zamestnancov, rozhodovanie o prevádzkových otázkach, ku ktorým patrí zásobovanie, odbyt, dodávateľské služby, reklamné služby, vedenie účtovníctva, atď.⁹

Obchodné vedenie má vymedzenú svoju vrchnú hranicu a je potrebné vymedziť aj jeho spodnú hranicu, nakoľko môže nastať situácia, za ktorej predstavenstvo ako štatutárny orgán nevstupuje do bežných záležitostí a miesto toho ustanovuje vedúcich zamestnancov spoločnosti poprípade určí orgán spoločnosti, ktorý zodpovedá za bežný chod spoločnosti. Preto vymedzenie dolnej hranice bude závisieť od početných okolností a od spoločnosti ako takej. Podobný názor bol vyslovený v rozhodnutí Najvyššieho súd Českej republiky sp. zn. 29 Odo 1108/2005 zo dňa 27.02.2007. Súd konštatoval, že určité rozhodnutie môže byť, vo väzbe na konkrétne okolnosti prípadu (napr. na majetkovú situáciu spoločnosti, prípadnú spornú povahu dlhu, či na význam platenej čiastky pro spoločnosť), súčasťou obchodného vedenia spoločnosti. Môže však taktiež ísť iba o rozhodnutie, ktoré podľa svojej povahy patrí do pôsobnosti zverenej (spoločenskou zmluvou, stanovami či vnútornými predpismi) niektorému z konateľov či dokonca do pôsobnosti niektorého zamestnanca spoločnosti.¹⁰ Z toho je možné vyvodiť záver, že ak prichádza do úvahy delegovať určité rozhodnutie do pôsobnosti zamestnanca, potom je realizovateľné delegovať rozhodnutie aj do pôsobnosti ďalšieho orgánu.

⁹ DOUDĚRA, Libor; PELÁNKOVÁ, Iveta. Ještě jednou k souběhu výkonu funkcí. Bulletin advokacie. číslo: 10. 2011. 33 s. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/>.

¹⁰ Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 Odo 1108/2005 zo dňa 27.02.2007. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/29Odo1108/2005>.

Podľa ust. § 191 ods. 1 Obchodného zákonníka je možné domnievať sa, že valné zhromaždenie má možnosť vyhradiť v spoločenskej zmluve alebo stanovách záležitosť, o ktorých musí rozhodnúť štatutárny orgán, a ktoré budú zverené do pôsobnosti iného orgánu, prípadne zamestnanca. Takýmto spôsobom sa tieto kompetencie oddelia od obchodného vedenia a budú posudzované ako iné rozhodnutia nepodliehajúce pod obchodné vedenie. Orgán, o ktorom možno uvažovať, by potom vo výsledku mohlo hypoteticky byť taktiež valné zhromaždenie. Ak by neboli rozhodnutia z obchodného vedenia vyňaté, je iba predstavenstvo oprávnené rozhodovať o obchodnom vedení.¹¹ Avšak ak by valnému zhromaždeniu bola predsa len zverená časť obchodného vedenia, pristúpil by k tomu ešte jeden problém. Pretože ako plynie z ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorá uznesenie valného zhromaždenia nepovažuje za právny úkon (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Obdo/22/1998)¹², valné zhromaždenie by muselo svoju pôsobnosť realizovať prostredníctvom udeľovania záväzných pokynov predstavenstvu.

To už by však predstavovalo veľmi hraničný a nerealizovateľný prípad. Pochopiteľne, ide skôr o načrtnutie teoretickej eventuality ako by si mohlo valné zhromaždenie zveriť časť obchodného vedenia. Reálne, ak by to bolo skutočne realizovateľné, bolo by to veľmi neľahké, pretože by valné zhromaždenie muselo byť flexibilné a rýchlo prijímať a schvaľovať uznesenia, čo v prostredí akciovej spoločnosti so širokou základňou akcionárov nie je de facto možné. Existujú názory, ktoré odporúčajú zahrnutie do pôsobnosti valného zhromaždenia, zriadenie a podstatnú reorganizáciu a zrušenie odštepného závodu a iných významných organizačných zložiek, vydávanie zmienek nad určitú hodnotu a všetky zásadnejšie manažérske strategické a koncepcné plány, atď.¹³ Je ale možné súhlasiť, aby sa do kompetencie zverili také rozhodnutia, ktoré nepredstavujú rozhodovanie o bežných a každodenných záležitostiach spoločnosti.

2.3 Delegácia kompetencií v pôsobnosti valného zhromaždenia

Ak existuje zverenie si určitých kompetencií do pôsobnosti, je pochopiteľné uvažovať aj o delegácii pôsobnosti valného zhromaždenia. Existencia práva zverenia vyvolala tiež otázku, či je mysliteľné, aby sa valné zhromaždenie svojím vlastným uznesením svojej pôsobnosti vzdala, prípadne ju preniesla na iný orgán spoločnosti alebo stanovila, že sa žiadny súhlas nevyžaduje.¹⁴

Vzdať sa či akýmkoľvek spôsobom obmedziť zákonnú pôsobnosť vo všeobecnosti nie je možné. Charakteristickým príkladom delegácie pôsobnosti však môže byť ust. § 194 ods. 1 Obchodného zákonníka prenesením voľby a odvolávania členov predstavenstva na dozornú radu. Z uvedeného vyplýva, že delegácia je v zásade možná, no musí túto možnosť stanoviť zákon.

Pochopiteľne, že zverenie pôsobnosti aj delegácia pôsobnosti musí byť zakotvená v spoločenskej zmluve alebo v stanovách. V prípade nevyhradenia jednotlivých kompetencií, nebude mysliteľné, aby o nich valné zhromaždenie rozhodovalo.

¹¹ DOUDĚRA, Libor; PELÁNKOVÁ, Iveta. Ještě jednou k souběhu výkonu funkcí. Bulletin advokacie. číslo: 10. 2011. 33 s. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/>.

¹² Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Obdo/30/2020 zo dňa 29.04.2021. Dostupné z: <https://www.nsud.sk/rozhodnutia/2obdo302020/>.

¹³ DVOŘÁK, T. Valná hromada s. r. o. Wolters Kluwer. 2012. ISBN 978-80-7357-710-0 Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/>.

¹⁴ DVOŘÁK, T. Valná hromada s. r. o. Wolters Kluwer. 2012. ISBN 978-80-7357-710-0 Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/>

3 Následky vadného uznesenia valného zhromaždenia

V súvislosti s pôsobnosťou valného zhromaždenia a vyššie uvedenými skutočnosťami je namieste pozastaviť sa nad rozhodnutím valného zhromaždenia, ktoré nie je v jeho pôsobnosti. Takéto rozhodnutie vo forme uznesenia je potom postihnuté neplatnosťou, z čoho vyplýva rada otázok.

3.1 Uznesenie valného zhromaždenia ako právny úkon

Zákon v podstate nezasahuje do vnútorných záležitostí akciovej spoločnosti a nepreskúmava rozhodnutia orgánov spoločnosti.¹⁵ Jednu z výnimiek tvorí preskúmanie rozhodnutia valného zhromaždenia. V českom právnom poriadku sa na vady uznesenia valného zhromaždenia akciovej spoločnosti neaplikujú všeobecné ustanovenia o vadách právnych úkonov podľa Občianskeho zákoníka ale aplikuje sa ust. § 45 ods. 3 zákona o obchodných korporáciách. Výsledkom tohto ustanovenia je, že uznesenie valného zhromaždenia nie je právnym úkonom. Uvedené potvrdzuje rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 1 Odon 88/97¹⁶, kedy uznesenie valného zhromaždenia nie je považované za právny úkon a teda sa nevzťahujú ustanovenia Občianskeho zákoníka. Napriek tomu, že právny poriadok Slovenskej republiky takéto ustanovenie neobsahuje, obdobný úsudok vyjadril vo svojom rozsudku Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 5 Obo 109/2007-181.¹⁷

Z dodnes nemodifikovaného právneho názoru, vysloveného Najvyšším súdom Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 4 Obdo 22/98, vyplýva, že uznesenie valného zhromaždenia nemá povahu právneho úkonu, ale povahu inej právnej skutočnosti, nakoľko valné zhromaždenie ako najvyšší orgán spoločnosti je miestom tvorby vôle, ktorú navonok prejavuje štatutárny orgán.¹⁸

No isté odchylenie od tohto názoru je možné vidieť v uznesení Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 29 Odo 258/2005¹⁹. Súd v ňom konštatoval, že pri každom prejave vôle, aj pri prejave vôle spoločnosti vyjadreného v uznesení valného zhromaždenia, je nevyhnutné vychádzať z jeho obsahu, nie z označenia samotného prejavu. Podobný názor vyjadril aj v uznesení Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 29 Odo 524/2006.²⁰

3.2 Neplatnosť uznesenia valného zhromaždenia

Jedinou možnosťou postihnutia uznesenia v našej právnej úprave je neplatnosť uznesenia vyhlásenej na návrh oprávnenej osoby súdom. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe súdov platí, že uznesenie valného zhromaždenia môže byť vyhlásené za neplatné v celom rozsahu, prípadne ak sa vzťahuje dôvod neplatnosti len na jeho časť, je neplatná len predmetná časť, ak z povahy uznesenia prípadne z jeho obsahu či okolností vyplýva, že túto časť nie je možné odčleniť od obsahu.²¹ Právnym následkom neplatnosti vadného uznesenia valného zhromaždenia je relatívna neplatnosť, ktorá bráni tomu aby registrový súd

¹⁵ POKORNÁ, J., HOLEJŠOVSKÝ, J., LASÁK, J., PEKÁREK, M. a kolektiv. Obchodní společnosti a družstva. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 299 s. ISBN 978-80-7400-475-9.

¹⁶ Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 1 Odon 88/97 zo dňa 17. 12. 1997.

¹⁷ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obo 109/2007-181 zo dňa 27. júla 2007.

¹⁸ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obdo/2/2017 zo dňa 30. januára 2018.

¹⁹ Uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 29 Odo 258/2005 zo dňa 14. 12. 2005.

²⁰ Uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 29 Odo 524/2006 zo dňa 11. 12. 2007.

²¹ DVORÁK, T. O usnesení valné hromady společnosti s ručením omezeným. Právní fórum (Wolters Kluwer), číslo: 10. 2011. 455 s. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/>.

preskúmal vadnosť uznesenia. Na relatívnu neplatnosť súd prihliada iba na základe návrhu, nie *ex offio*.²² Na uznesenie nie je možné použiť ustanovenia o absolútnej neplatnosti právnych úkonov, lebo absolútne neplatný právny úkon je vždy neplatný *ex tunc*, čo znamená, že súd musí vždy vyniesť neplatnosť takéhoto právneho úkonu.²³

Na také vyhlásenie je nutné splnenie dvoch požiadaviek. Uznesenie musí byť v rozpore so zákonom, stanovami prípadne dobrými mravmi a neplatnosti uznesenia sa musí dovoliavať oprávnená osoba, ktorou je člen štatutárneho orgánu, člen dozorného orgánu, akcionár, likvidátor.

3.3 Fikcia neprijatia uznesenia

Opätovne sa vrátíme a pomôžeme si českou právnou úpravou, kde je ešte jedna alternatíva, ktorá postihuje vadné uznesenie, a tou je fikcia neprijatia uznesenia. Tá má za následok, že na uznesenie valného zhromaždenia sa nazerá ako by vôbec nebolo prijaté a nemá žiadne právne účinky. Na vyslovenie neplatnosti nie je potrebné vyhlásenie súdom, ak však je uznesenie postihnuté touto vadou predmetom súdneho konania, súd prihliada na fikciu neprijatia z úradnej povinnosti. Uznesenie, ktoré má za následok fikciu neprijatia, postihuje len tie, ktoré sú zákonom vymedzené:

a) Uznesenie, ktorým sa menia statovy tak, že ich obsah odporuje donucujúcim ustanoveniam zákona podľa § 45 ods. 1 Zákona o obchodných korporáciách v spojení s § 245 Občianskeho zákonníka,

b) Obsah uznesenia je neurčitý, nezrozumiteľný či zaväzuje k nemožnému plneniu podľa § 45 ods. 2 Zákona o obchodných korporáciách,

c) Uznesenie o rozdelení zisku je v rozpore s ustanoveniami a pravidlami zákona podľa § 350 ods. 3 Zákona o obchodných korporáciách

d) Uznesenie ohľadom kompetencie, ktorá nepatrí do pôsobnosti valného zhromaždenia podľa § 45 ods. 1 Zákona o obchodných korporáciách v spojení s § 245 Občianskeho zákonníka.²⁴

Tým pádom je riešením problému v prípade rozhodnutí v otázkach nepatriacich do pôsobnosti valného zhromaždenia, považovať takéto uznesenie za nemajúce právne účinky. Zahŕnutie takejto úpravy aj do Obchodného zákonníka stojí za zváženie a je zaujímavou inšpiráciou, a preto bola zahrnutá aj do tohto článku ako ďalšie možné riešenie *de lege ferenda* vhodné na riešenie problémov v prípadoch uznesení valným zhromaždením o veciach nezverených do jeho pôsobnosti.

Záver

Cieľom tohto článku bolo nájsť odpovede na otázky súvisiace s pôsobnosťou valného zhromaždenia ako orgánu všetkých akcionárov, prostredníctvom, ktorého uplatňujú svoje právo podieľať sa na riadení spoločnosti.

²² SALAČOVÁ, M. Právni následky vadného usnesení valné hromady akciové společnosti. Právni rozhledy, číslo: 12. 1996. 559 s. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/>.

²³ DVORÁK, T. O usnesení valné hromady společnosti s ručením omezeným. Právni fórum (Wolters Kluwer), číslo: 10. 2011. 455 s. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/>.

²⁴ ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I., a kol. Právo obchodních korporací. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 420 s. ISBN 978-80-7478-735-5.

Predovšetkým to boli otázky akým spôsobom môže de iure konať, o akých otázkach rozhoduje a identifikovať možnosti predovšetkým rozširovania kompetencií spadajúcich do jeho pôsobnosti. Z uvedeného potom následne vyplýva aj otázka ohľadom následkov rozhodnutia v oblasti nezverenej do jeho pôsobnosti.

Aby sme dokázali pochopiť pôsobnosť, bolo na začiatku nevyhnutné pristaviť sa v stručnosti pri štruktúre akciovej spoločnosti a jej orgánoch, osobitne pri valnom zhromaždení a spôsobe jeho rozhodovania. Keďže pod pôsobnosťou rozumieme okruh záležitostí spadajúcich pri rozhodovacom procese v akciovej spoločnosti valnému zhromaždeniu, možno merito problému badať v snahe valného zhromaždenia tvoreného akcionármi rozhodovať o podstatných záležitostiach spoločnosti. Výsledkom je, že môže rozhodovať o otázkach vymedzených mu zákonom alebo v stanovami spoločnosti. Avšak vymedzenie kompetencií v stanovách má svoje limity a nie je možné zveriť do pôsobnosti valného zhromaždenia kompetencie ostatných orgánov, čo by malo za následok obmedzenie konania a pôsobnosti tohto orgánu a prišlo by k narušeniu celej koncepcie štruktúry a konania spoločnosti. V tomto prípade je ešte táto nemožnosť znásobená snahou o zamedzenie, aby bola akciová spoločnosť negatívne ovplyvňovaná nekvalifikovanými rozhodnutiami nekvalifikovaných akcionárov, najmä čo sa týka obchodného vedenia. To nie je možné ako celok zveriť do pôsobnosti valného zhromaždenia, avšak v stanovách si je možné vymedziť jeho určitú časť, ktorú považuje za natoľko podstatnú, aby ju vymedzila do svojej kompetencie. Na druhej strane naopak tie, ktoré nepovažuje za zásadné, môže na iný orgán spoločnosti delegovať.

Častokrát pri vynechaní a nezahrnutí určitej kompetencie, ale dochádza k prekročeniu zákonom či stanovami zverenej pôsobnosti. V tomto prípade by však bol takýto úkon neplatný, pričom ako riešenie do budúca sa ponúka aj postihnutie fikciou neprijatia ako sa nachádza v právnom poriadku Českej republiky a nemal by účinky nie len vo vnútri akciovej spoločnosti ale aj voči tretím osobám. Hypoteticky je možné uvažovať o akomsi spôsobe excesu orgánu, tak ako to poznáme v prípadoch zastúpenia osôb. Tento názor môže byť síce sporný a polemický, ak však môže štatutárny orgán prekročiť svoje oprávnenia, je legitímne zaoberať sa touto otázkou aj pri ostatných orgánoch.

Použitá literatúra

- ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I., a kol. Právo obchodných korporácií. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 420 s. ISBN 978-80-7478-735-5
- HOLUB, Dušan. Právo cenných papierov. 1. vydanie. Bratislava : IURA EDI-TION, spol. s r.o., 2013. 197 s. ISBN 978-80-8078-562-8
- POKORNÁ, J., HOLEJŠOVSKÝ, J., LASÁK, J., PEKÁREK, M. a kolektiv. Obchodní společnosti a družstva. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 83 s. ISBN 978-80-7400-475-9
- ŽITŇANSKÁ, L., OVEČKOVÁ, O.: Základy obchodného práva 1, Prvé vydanie, IURA EDITION, Bratislava, 2009, 683 s. ISBN 978-80-8078-276-4
- DOUDĚRA, Libor; PELÁNKOVÁ, Iveta. Ještě jednou k souběhu výkonu funkcí. Bulletin advokacie. číslo: 10. 2011. 33 s. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/>
- DVOŘÁK, T. O usnesení valné hromady společnosti s ručením omezeným. Právní fórum (Wolters Kluwer), číslo: 10. 2011. 455 s. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/>
- DVOŘÁK, T. Valná hromada s. r. o. Wolters Kluwer. 2012. ISBN 978-80-7357-710-0 Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/>
- SALÁČOVÁ, M. Právní následky vadného usnesení valné hromady akciové společnosti. Právní rozhledy, číslo: 12. 1996. 559 s. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/>
- Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 1 Odon 88/97 zo dňa 17. 12. 1997. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/1Odon88/97>

- Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky 29 Odo 1108/2005 zo dňa 27. 02. 2007. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/29Odo1108/2005>
- Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obo 109/2007-181 zo dňa 27. júla 2007. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/5Obo109/2007-181>
- Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Obdo/30/2020 zo dňa 29.04.2021. Dostupné z: <https://www.nsud.sk/rozhodnutia/2obdo302020/>
- Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obdo/2/2017 zo dňa 30. januára 2018. Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/judikaty/-/spisova-znacka/5Obdo%252F2%252F2017>
- Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 Odo 258/2005 zo dňa 14. 12. 2005. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/29Odo258/2005>
- Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 Odo 524/2006 zo dňa 11. 12. 2007. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/29Odo524/2006>.

Róbert JAKUBÁČ - Lucia FILAGOVÁ: Protest prokurátora v katastrálnej praxi

Abstrakt

Protest prokurátora ako prostriedok dozoru má zásadný význam pri ochrane zákonnosti činnosti orgánov verejnej správy pri výkone verejnej správy. Napriek tejto skutočnosti je inštitút protestu prokurátora doposiaľ relatívne málo spracovaný v odbornej literatúre. Predmetný príspevok približuje právnu úpravu protestu prokurátora v kontexte dozoru prokurátora nad zachovávaním zákonnosti v rozhodovacej činnosti orgánov katastra.

Abstract

The prosecutor's protest as a means of supervision is of fundamental importance in protecting the legality of the activities of public administration bodies in the performance of public administration. Despite this fact, the institute of the prosecutor's protest is still relatively unprocessed in the professional literature. The article in question describes the legal regulation of the prosecutor's protest in the context of the prosecutor's supervision over the observance of legality in the decision-making activities of the cadastral authorities.

Kľúčové slová: protest prokurátora, rozhodnutie, opatrenie, kataster nehnuteľností, orgán verejnej správy

Key words: prosecutor's protest, decision, measure, land registry, public administration body

Autori:

JUDr. Róbert Jakubáč, PhD.
Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky
Chlumeckého 2
821 03 Bratislava
Slovenská republika
robert.jakubac@skgeodesy.sk

JUDr. Lucia Filagová
Katedra správneho a environmentálneho práva, externé doktorandské štúdium
Právnická fakulta
Univerzita Komenského v Bratislave
Šafárikovo námestie č. 6
810 00 Bratislava
Slovenská republika
lucia.filagova@skgeodesy.sk

Úvod

Protest prokurátora predstavuje v zmysle zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 153/2001 Z. z.“) jeden z prostriedkov, ktorými prokurátor vykonáva dozor nad dodržiavaním zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov orgánmi verejnej správy pri výkone verejnej správy (ďalej aj len „prokurátorský dozor“).¹ Protest prokurátora pritom normatívne nie je koncipovaný ako riadny, či mimoriadny opravný prostriedok v rámci správneho konania, ale ako prostriedok realizácie právomoci prokuratúry pri ochrane zákonnosti v činnosti orgánov verejnej správy pri výkone verejnej správy.²

Pokiaľ prokurátor v rámci prokurátorského dozoru zistí, že všeobecne záväzným právnym predpisom, rozhodnutím alebo opatrením vydaným orgánom verejnej správy (ďalej aj len „správny akt“) bol porušený zákon alebo iný všeobecne záväzný právny predpis, je oprávnený podať proti tomuto správneho aktu protest a iniciovať tak konanie o proteste prokurátora, t. j. osobitné konanie, v ktorom sa rozhoduje, či správnym aktom, bol porušený zákon alebo iný všeobecne záväzný právny predpis.³ Orgán verejnej správy príslušný na vybavenie protestu prokurátora je potom v konaní o proteste prokurátora povinný posúdiť a rozhodnúť, či protestom prokurátora napadnutým správnym aktom bol porušený zákon alebo iný všeobecne záväzný právny predpis.

Odborná spisba venovaná protestu prokurátora je pomerne skromná,⁴ a to napriek zásadnému významu protestu prokurátora pri ochrane zákonnosti v činnosti orgánov verejnej správy pri výkone verejnej správy. V tomto príspevku preto približujeme právnú úpravu protestu prokurátora proti rozhodnutiam a opatreniam orgánov verejnej správy⁵ a to v nadväznosti na výkon verejnej správy na úseku katastra nehnuteľností (ďalej aj len „kataster“). Inými slovami, v tomto príspevku približujeme právnú úpravu protestu prokurátora optikou katastrálnej praxe.

1 Začatie konania o proteste prokurátora proti rozhodnutiu alebo opatreniu orgánu katastra

Konanie o proteste prokurátora proti rozhodnutiu alebo opatreniu orgánu katastra začína doručením protestu prokurátora orgánu katastra, ktorý vydal protestom napadnuté rozhodnutie alebo opatrenie.⁶ Týmto orgánom môže byť okresný úrad, katastrálny odbor (ďalej aj len „katastrálny odbor“), okresný úrad, odbor opravných prostriedkov (ďalej aj len „odbor opravných prostriedkov“)⁷ alebo Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky.

¹ Pozri § 22 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z.

² Porovnaj FEČÍK, M.: Dozor prokurátora a výkon štátnej správy na úseku katastra nehnuteľností. In: Baloghová, I. a kol.: Konferencia o katastri nehnuteľností. Zborník prednášok. Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky : Bratislava, 2008.

³ Pozri § 23 ods. 4 zákona č. 153/2001 Z. z.

⁴ Pozri napr. BENEČ, Š.: Prokuratúra, orgány verejnej správy a správne súdnictvo, Justičná revue, 2004, č. 5, ŠÚREK, S.: Protest prokurátora a právne následky nevyhovenia protestu, Justičná revue, 2006, č. 6 – 7, FEČÍK, M.: Dozor prokurátora a výkon štátnej správy na úseku katastra nehnuteľností. In: Baloghová, I. a kol.: Konferencia o katastri nehnuteľností. Zborník prednášok. Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky : Bratislava, 2008.

⁵ Protest prokurátora proti rozhodnutiu a opatreniu orgánu verejnej správy predstavuje „iba“ jeden z druhov protestu prokurátora – pozri § 23 až § 27 zákona č. 153/2001 Z. z.

⁶ § 18 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov v spojitosti s § 24 ods. 3 a § 24 ods. 13 zákona č. 153/2001 Z. z.

⁷ V danom prípade to bude okresný úrad, odbor opravných prostriedkov, referát katastra nehnuteľností.

1.1 Zaevidovanie protestu prokurátora a vyznačenie plomby v katastri nehnuteľností

Orgán katastra protest prokurátora pri jeho prijatí zaeviduje v registri UP, ak bol protest prokurátora doručený katastrálnemu odboru,⁸ alebo v registri UPo, ak bol protest prokurátora doručený alebo postúpený odboru opravných prostriedkov.⁹ Popri zaevidovaní protestu prokurátora je katastrálny odbor¹⁰ v intenciách zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov povinný vyznačiť v nadväznosti na začatie konania o proteste prokurátora plombu v katastri nehnuteľností (ďalej aj len „kataster“)¹¹ a to najneskôr v pracovný deň nasledujúci po dni, keď sa začalo konanie o proteste prokurátora.¹² Účelom vyznačenia tejto plomby je informovať verejnosť ako aj orgány verejnej moci, že určitá konkrétna nehnuteľnosť evidovaná v katastri je dotknutá konaním o proteste prokurátora.

Plomba vo všeobecnosti, a teda aj plomba o konaní o proteste prokurátora, rovnako ako zrušenie, t. j. výmaz plomby z katastra (ďalej aj len „zrušenie plomby“), predstavuje opatrenie katastrálneho odboru v zmysle zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „SSP“) a zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 153/2001 Z. z.“). Aj toto opatrenie môže byť predmetom protestu prokurátora, ak by ním bol porušený zákon, v danom prípade katastrálny zákon, alebo iný všeobecne záväzný právny predpis, v danom prípade vyhláška č. 461/2009 Z. z., ktorou sa vykonáva katastrálny zákon, v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „vyhláška č. 461/2009 Z. z.“) alebo vyhláška č. 22/2010 Z. z., ktorou sa vydáva Spravovací poriadok pre katastrálne úrady a správy katastra.

1.2 Upovedomenie účastníkov konania o proteste prokurátora

Orgán katastra, ktorému bol protest prokurátora doručený, zašle protest prokurátora účastníkom konania o proteste prokurátora a vyzve ich, aby sa k jeho obsahu vyjadrili v lehote, ktorú určí.¹³ V predmetnej výzve orgán katastra poučí účastníkov konania o proteste prokurátora, že na ich vyjadrenia urobené po stanovenej lehote sa nebude prihliadať.

Okruh účastníkov konania o proteste prokurátora, ktorých je orgán katastra povinný upovedomiť o začatí tohto konania, tvoria:

- v konaní o proteste prokurátora proti rozhodnutiu orgánu katastra vydanému v konaní o návrhu na vklad účastníci právneho úkonu, na ktorého základe má vzniknúť, zmeniť sa alebo zaniknúť právo k nehnuteľnosti,¹⁴
- v konaní o proteste prokurátora proti rozhodnutiu vydanému v konaní o oprave chyby v katastrálnom operáte formálnym spôsobom tí, o ktorých právach, právom

⁸ § 9 ods. 1 písm. o) vyhlášky č. 22/2010 Z. z.

⁹ § 9 ods. 2 písm. f) vyhlášky č. 22/2010 Z. z.

¹⁰ Povinnosť vyznačiť plombu katastrálny odbor má aj vtedy, ak bol protest prokurátora doručený priamo odboru opravných prostriedkov alebo Uradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky. V takomto prípade sú tieto správne orgány povinné upovedomiť príslušný katastrálny odbor o doručení protestu prokurátora za účelom vyznačenia plomby v katastri nehnuteľností.

¹¹ Štruktúru predmetnej plomby upravuje § 25 ods. 2 vyhlášky č. 461/2009 Z. z., podľa ktorého plomba sa skladá z označenia a poradového čísla registra, označenia príslušného kalendárneho roka a slova „plomba“.

¹² Pozri § 44 ods. 1 katastrálneho zákona.

¹³ Pozri § 24 ods. 4 zákona č. 153/2001 Z. z.

¹⁴ § 24 ods. 2 zákona č. 153/2001 Z. z. v spojitosti s § 30 ods. 1 katastrálneho zákona.

chránených záujmoch alebo povinnostiach sa konalo alebo ktorých práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti mohli byť rozhodnutím priamo dotknuté a tí, ktorí tvrdili, že môžu byť rozhodnutím vo svojich právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach priamo dotknutí,¹⁵

- v konaní o proteste prokurátora proti opatreniu vydanému v konaní o oprave chyby v katastrálnom operáte neformálnym spôsobom vlastníkom alebo iná oprávnená osoba,¹⁶
- v konaní o proteste prokurátora proti rozhodnutiu alebo opatreniu vydanému v inom druhu katastrálneho konania, ako sú vyššie uvedené druhy katastrálneho konania, na ktorý sa nevzťahuje správny poriadok, tí, ktorých práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti by mohli byť rozhodnutím o proteste priamo dotknuté.¹⁷

2 Rozhodovanie o proteste prokurátora proti rozhodnutiu alebo opatreniu orgánu katastra

Pri rozhodovaní o proteste prokurátora, ako to už bolo uvedené, sa posudzuje, či správnym aktom bol porušený zákon alebo iný všeobecne záväzný právny predpis. V nadväznosti na normatívnu úpravu rozhodovania o proteste prokurátora, presnejšie posudzovania súladu, resp. rozporu správneho aktu so zákonom alebo iným všeobecne záväzným právnym predpisom, pritom vyvstáva niekoľko otázok, ktoré

- sa týkajú protestu prokurátora proti správnym aktom vo všeobecnosti,
- sú špecifické a týkajú sa rozhodovania o proteste prokurátora proti rozhodnutiu alebo opatreniu v zásade výlučne orgánu katastra.

Do prvej skupiny patrí otázka dôsledkov skutočnosti, že orgán verejnej správy v čase vydania svojho rozhodnutia nemal vedomosť o určitej skutkovej okolnosti, ktorá mala zásadný význam pre rozhodnutie orgánu verejnej správy. Na ilustráciu tu možno z katastrálnej praxe uviesť prípad, kedy orgán katastra rozhodol o povolení vkladu po odstránení nedostatkov vkladovej zmluvy formou dodatku, hoci oprávnenie splnomocnenca na uzatvorenie tohto dodatku zaniklo ešte pred „uzatvorením“ predmetného dodatku v dôsledku úmrtia splnomocniteľa – prevodcu, o ktorej skutočnosti však orgán katastra v čase vydania svojho rozhodnutia o povolení vkladu nemal vedomosť.

Do druhej skupiny patrí otázka dôsledkov zápisu právnej zmeny do katastra nehnuteľností, ktorý nadväzuje na protestom prokurátora napadnuté rozhodnutie alebo opatrenie orgánu katastra. Na ilustráciu tu možno z katastrálnej praxe uviesť prípad, kedy na namietané nezákonné rozhodnutie o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nadväzuje zápis vlastníckeho práva alebo iného práva na základe následného rozhodnutia o povolení vkladu tohto práva do katastra.

¹⁵ § 24 ods. 2 zákona č. 153/2001 Z. z. v spojitosti s § 22 ods. 5 katastrálneho zákona.

¹⁶ § 24 ods. 2 zákona č. 153/2001 Z. z. v spojitosti s § 59 ods. 7 katastrálneho zákona.

¹⁷ § 24 ods. 2 zákona č. 153/2001 Z. z.

2.1 Objektívny rozpor rozhodnutia alebo opatrenia orgánu katastra so zákonom a rozhodovanie o proteste prokurátora

Pri rozhodovaní o proteste prokurátora je povinnosťou orgánu katastra príslušného rozhodovať o proteste prokurátora posúdiť, či rozhodnutím alebo opatrením orgánu verejnej správy bol porušený zákon alebo iný všeobecne záväzný predpis. Pri skúmaní súladu, resp. rozporu rozhodnutia alebo opatrenia orgánu katastra so zákonom alebo iným všeobecne záväzným právnym predpisom je podstatné to, či daným rozhodnutím alebo opatrením objektívne bol porušený zákon alebo iný všeobecne záväzný právny predpis. Protest prokurátora je teda dôvodný aj vtedy, ak rozhodnutím alebo opatrením orgánu katastra bol porušený zákon alebo iný všeobecne záväzný právny predpis, hoci tento orgán v čase vydania rozhodnutia alebo opatrenia nemal vedomosť o skutočnosti alebo skutočnostiach, vzhľadom ku ktorým je vydané rozhodnutie alebo opatrenie v rozpore so zákonom alebo iným všeobecne záväzným právnym predpisom. K takému záveru vedie nielen gramatický výklad, ale aj zohľadnenie zmyslu a účelu právnej úpravy ustanovenej v § 23 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z.

V súvislosti s posudzovaním súladu, resp. rozporu rozhodnutia alebo opatrenia orgánu katastra so zákonom alebo iným všeobecne záväzným právnym predpisom vyvstáva aj otázka, či akýkoľvek rozpor protestom napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia orgánu katastra so zákonom alebo všeobecne záväzným právnym predpisom je dôvodom na jeho zrušenie. Domnievame sa, že vo vzťahu k tejto otázke je potrebné uplatniť stanovisko prezentované v judikatúre vo vzťahu k rozhodovaniu o správnej žalobe proti rozhodnutiu alebo opatreniu orgánu verejnej správy – v zmysle predmetného judikatúrneho stanoviska sa rozhodnutie orgánov verejnej správy nezrušuje preto, aby sa zopakoval proces a odstránili vady, ktorých odstránenie nemôže privodiť vecne iné alebo priaznivejšie rozhodnutie pre žalobcu, resp. žalobcov.¹⁸ Nie je žiadny rozumný dôvod, aby sa na rozdiel od prieskumu zákonnosti rozhodnutia alebo opatrenia orgánu verejnej správy na základe správnej žaloby rušilo rozhodnutie alebo opatrenie orgánu verejnej správy v nadväznosti na protest prokurátora, ak je zrejmé, že zopakovanie procesu a odstránenie väd konania nemôže privodiť vecne iné rozhodnutie.

2.2 Zápis právnej zmeny nadväzujúcej na protestom prokurátora napadnuté rozhodnutie alebo opatrenie orgánu katastra a rozhodovanie o proteste prokurátora

Pri rozhodovaní o proteste prokurátora, ktorý smeruje proti rozhodnutiu orgánu katastra o povolení vkladu do katastra alebo opatreniu orgánu katastra, ktorým bol vykonaný zápis vzniku, zmeny alebo zániku práva k nehnuteľnosti do katastra, orgán príslušný rozhodnúť o proteste prokurátora neskúma iba to, či týmto rozhodnutím alebo opatrením bol porušený zákon alebo iný všeobecne záväzný právny predpis, ale aj to, či na toto rozhodnutie nadväzuje zápis právnej zmeny a to, aký charakter má zápis právnej zmeny. Pokiaľ by na určité rozhodnutie orgánu katastra o povolení vkladu do katastra alebo určité opatrenie orgánu katastra, ktorým bol vykonaný zápis vzniku, zmeny alebo zániku práva k nehnuteľnosti do

¹⁸ Pozri rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 17. decembra 2002, sp. zn. 4 Sž 98-102/02, R 122/2003.

katastra, nadväzoval zápis právnej zmeny, prokurátor by mohol dôvodne podať protest prokurátora proti takémuto rozhodnutiu alebo opatreniu len vtedy, ak by mohol protest prokurátora podať aj proti nadväzujúcemu zápisu právnej zmeny.

V tejto súvislosti sa v odbornej literatúre uvádza, že „prokurátor ... nepodá protest proti rozhodnutiu o povolení vkladu alebo vykonaniu záznamu do katastra nehnuteľností, ak právne vzťahy k nehnuteľnosti boli dotknuté následnou právnou zmenou. Konanie o proteste prokurátora je totiž vo vzťahu k právam k nehnuteľnostiam konaním nesorovným. Výsledkom vyhovenia protestu je však nielen zrušenie napadnutého rozhodnutia o povolení vkladu alebo vykonaného záznamu, ale i obnovenie predchádzajúceho v katastri nehnuteľností zapísaného vlastníckeho alebo vecnoprávneho stavu. Takýto zápis by však nebolo možné vykonať pri následnej protestom prokurátora nenapadnutej právnej zmene.“¹⁹ Toto stanovisko prezentované v odbornej literatúre akceptuje aj aplikačná prax. Ak teda protest prokurátora smeruje proti rozhodnutiu o povolení vkladu do katastra alebo proti opatreniu orgánu katastra, ktorým bol vykonaný zápis vzniku, zmeny alebo zániku práva k nehnuteľnosti do katastra, na ktorý nadväzuje protestom prokurátora nenapadnutý zápis právnej zmeny, nezostáva iné, ako protestu prokurátora nevyhovieť, t. j. rozhodnúť o nevyhovení protestu prokurátora.

3 Zrušenie plomby o konaní o proteste prokurátora

Normatívne vymedzenie zrušenia plomby o konaní o proteste prokurátora vyznačenej v katastri je v katastrálnom zákone nepresné, keď tento právny predpis výslovne upravuje zrušenie takejto plomby len v nadväznosti na rozhodnutie, ktorým sa nevyhovuje protestu prokurátora, a v nadväznosti na rozhodnutie o zastavení konania o proteste prokurátora. Katastrálny zákon však už bližšie neupravuje mechanizmus zrušenia, či transformácie plomby v nadväznosti na rozhodnutie o vyhovení protestu prokurátora.

Plombu o konaní o proteste prokurátora vyznačenú v katastri má *de lege lata* katastrálny odbor zrušiť „právoplatným rozhodnutím, ktorým sa nevyhovuje protestu prokurátora.“²⁰ Formulácia „právoplatným rozhodnutím“ použitá v katastrálnom zákone v súvislosti so zrušením plomby o konaní o proteste prokurátora je pomerne vágna. Možno však predpokladať, že „právoplatným rozhodnutím“ sa rozumie „okamih nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia“. Zrušenie plomby dňom nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa nevyhovuje protestu prokurátora, je však v praxi spravidla sotva možné – katastrálny odbor sa o nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia o proteste prokurátora, vrátane rozhodnutia o nevyhovení protestu prokurátora, obvykle dozvie *ex post*. Uvedená výhrada sa vzťahuje aj na zrušenie plomby o konaní o proteste prokurátora v nadväznosti na rozhodnutie o zastavení konania o proteste prokurátora.

Ďalšia nedôslednosť právnej úpravy zrušenia plomby o konaní o proteste prokurátora spočíva v tom, že v prípade vyhovenia protestu prokurátora nie vždy a teda nie nevyhnutne má orgán katastra konať opätovne v takom katastrálnom konaní, ktoré je dôvodom na vyznačenie plomby. Protest prokurátora totiž môže smerovať napríklad aj proti zápisu poznámky v katastri, pričom v nadväznosti na začatie konania o poznámke sa plomba v katastri nehnuteľností nevyznačuje. V určitých prípadoch je tak dôvodom na zrušenie plomby aj právoplatné ukončenie konania o proteste prokurátora. Pokiaľ sa protestom prokurátora

¹⁹ BARICOVÁ, J., FEČÍK, M., ŠTEVČEK, M., FILOVÁ, A. a kol.: Správny súdny poriadok. Komentár. Bratislava : C. H. Beck, 2017, s. 302.

²⁰ § 44 ods. 1 katastrálneho zákona.

zrušilo rozhodnutie katastrálneho odboru o povolení vkladu, rozhodnutie o zamietnutí návrhu na vklad alebo rozhodnutie o zastavení konania o návrhu na vklad, prípadne rozhodnutie Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky o riadnom opravnom prostriedku proti rozhodnutiu o zamietnutí návrhu na vklad alebo rozhodnutie odboru opravných prostriedkov proti rozhodnutiu o zastavení konania o návrhu na vklad, či opatrenie katastrálneho odboru spočívajúce vo vykonaní záznamu alebo v oznámení dôvodov nevykonania záznamu, plomba o konaní o proteste prokurátora by sa v zásade mala transformovať na plombu o konaní o návrhu na vklad alebo na plombu o konaní o zázname. K uvedenému záveru však vedie „iba“ logika veci. Gramatický výklad katastrálneho zákona takémuto záveru ale nenasvedčuje.

Plombu o konaní o proteste prokurátora katastrálny odbor zruší aj právoplatným rozhodnutím o zastavení konania o proteste prokurátora.²¹ Keďže v tomto prípade odvolanie (rozklad) neprichádza do úvahy, nevzniká tu taký problém, ako je tomu v prípade rozhodnutia o nevyhovení protestu prokurátora.

Záver

Právna úprava protestu prokurátora je *de lege lata* pomerne strohá, pričom vykazuje aj určité legislatívno-technické nedostatky.²² V predmetnom príspevku sme poukázali na niektoré aspekty právnej úpravy protestu prokurátora optikou katastrálnej praxe, resp. v kontexte dozoru prokurátora nad zachovávaním zákonnosti v rozhodovacej činnosti orgánov katastra, pričom sme poukázali nielen na právnu úpravu ustanovenú v zákone č. 153/2001 Z. z., ale aj na právnu úpravu v niektorých ďalších právnych predpisoch a to osobitne v katastrálnom zákone.

De lege ferenda sa javí byť žiaducim precizovanie právnej úpravy zrušenia plomby o konaní o proteste prokurátora vyznačenej v katastri nehnuteľností. Predmetom diskusie by ďalej z hľadiska úvah *de lege ferenda* mala byť otázka eventuálneho normatívneho zakotvenia judikatúrneho stanoviska prezentovaného vo vzťahu k správne súdnemu prieskumu zákonnosti rozhodnutia alebo opatrenia orgánu verejnej správy, v zmysle ktorého sa rozhodnutie orgánov verejnej správy nezrušuje preto, aby sa zopakoval proces a odstránili vady, ktorých odstránenie nemôže privodiť vecne iné alebo priaznivejšie rozhodnutie pre žalobcu, resp. žalobcov, a to v zákone č. 153/2001 Z. z. – máme za to, že toto judikatúrne stanovisko by sa malo aplikovať aj vo vzťahu k inštitútu protestu prokurátora.

Použitá literatúra

- ANDOROVÁ, P. – DUDOR, L.: Pôsobnosť prokurátora v konaní o preskúvaní postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy súdmi. In: MASLEN, M. (zost.): Správne súdnictvo a jeho rozvojové aspekty. Zborník príspevkov vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou konanej 7. – 8. marca 2011 v Trnave. Bratislava : Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave 2011

²¹ V tejto súvislosti pozri § 24 ods. 15 zákona č. 153/2001 Z. z.

²² Na ilustráciu tu možno uviesť § 24 ods. 7 zákona č. 153/2001 Z. z., podľa ktorého, ak nadriadený orgán zistí dôvodnosť protestu, rozhodnutím vyhovie protestu a zruší napadnuté rozhodnutie alebo opatrenie. Na rozdiel od správneho poriadku toto ustanovenie zákona č. 153/2001 Z. z. výslovne nepredpokladá „zrušenie napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia a vrátenie veci na ďalšie konanie.“ V aplikačnej praxi pritom nie sú nijako zriedkavé prípady, kedy je potrebné po vyhovení protestu prokurátora vo veci opätovne konať a rozhodnúť.

- BARICOVÁ, J., FEČÍK, M., ŠTEVČEK, M., FILOVÁ, A. a kol.: Správny súdny poriadok. Komentár. Bratislava : C. H. Beck, 2017.
- BENEČ, Š.: Prokuratúra, orgány verejnej správy a správne súdnictvo, *Justičná revue*, 2004, č. 5
- FEČÍK, M.: Dozor prokurátora a výkon štátnej správy na úseku katastra nehnuteľností. In: Baloghová, I. a kol.: Konferencia o katastri nehnuteľností. Zborník prednášok. Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky: Bratislava, 2008.
- HVIŠČ, O.: Rozsah oprávnení prokurátora v správnom súdnictve. In: MASLEN, M. (zost.): Správne súdnictvo a jeho rozvojové aspekty. Zborník príspevkov vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou konanej 7. – 8. marca 2011 v Trnave. Bratislava : Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave 2011.
- ŠÚREK, S.: Správne súdnictvo a kam s dozorom prokurátora. In: MASLEN, M. (zost.): Správne súdnictvo a jeho rozvojové aspekty. Zborník príspevkov vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou konanej 7. – 8. marca 2011 v Trnave. Bratislava : Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave 2011.
- ŠÚREK, S.: Protest prokurátora a právne následky nevyhovenia protestu, *Justičná revue*, 2006, č. 6 – 7.

Erik PLOTH: K povinnosti náhrady trov trestného konania v prípade späťvzatia návrhu na obnovu konania alebo dovolania

Abstrakt

V príspevku sa zaoberáme otázkou náhrady trov trestného konania, konkrétne paušálnych trov konania a trov obhajoby, ktoré vznikajú v trestnom konaní v súvislosti s dovolaním alebo návrhom na obnovu konania.

Abstract

In this article we deal with reimbursement of costs of criminal proceedings, specifically set rate costs and costs of defense, which arise in criminal proceedings in connection with an appellate review or a petition for a retrial.

Kľúčové slová: trovy trestného konania, dovolanie, obnova konania, advokátske trovy

Key words costs of criminal proceedings, appellate review, retrial, attorney's costs

Autor:

Mgr. Erik Ploth
Katedra trestného práva, kriminológie a
kriminalistiky
Právnická fakulta
Univerzita Komenského v Bratislave
Šafárikovo námestie 6
810 00 Bratislava
Slovenská republika
erik.ploth@flaw.uniba.sk

Úvod

Právoplatné uznanie viny zakladá povinnosť odsúdenej osoby nahradiť trovy trestného konania. Podľa § 555 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok (ďalej len „Trestný poriadok“) sem zaradujeme:

- a) trovy spojené s výkonom väzby,
- b) trovy spojené s výkonom trestu odňatia slobody,
- c) vyplatenú odmenu a náhradu ustanovenému obhajcovi a ustanovenému zástupcovi z radov advokátov podľa [§ 47 ods. 6](#), ak nemá nárok na bezplatnú obhajobu alebo na obhajobu za zníženú náhradu,

d) paušálnou sumou ostatné trovy, ktoré znáša štát.

V prípade určenia výšky ostatných trov podľa písmena d) zakotvil zákonodarca do § 555 odseku 3 Trestného poriadku zmocňovacie ustanovenie, podľa ktorého má Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky vydať všeobecne záväzný právny predpis, ktorým ustanoví paušálnu sumu. Týmto predpisom je vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 93/2012 Z. z., ktorou sa ustanovuje paušálna suma trov trestného konania a výška a spôsob úhrady zvýšených trov trestného konania (ďalej len „vyhláška“).

Tento podzákoný právny predpis ustanovuje, okrem iného, aj paušálnu sumu trov trestného konania, ak odsúdený podal **celkom bezvýsledne** dovolanie alebo návrh na obnovu konania, sumou 200 eur.¹ Toto ustanovenie reflektuje § 556 Trestného poriadku, podľa ktorého: *„Kto podal celkom bezvýsledne dovolanie alebo návrh na obnovu konania, je povinný nahradiť štátu trovy konania o tomto dovolaní alebo návrhu na obnovu konania, a to paušálnou sumou, ktorú ustanoví ministerstvo spravodlivosti všeobecne záväzným právnym predpisom. Ďalej je povinný nahradiť štátu odmenu a náhradu obhajcovi, ak bol v súvislosti s týmto konaním ustanovený, ak obvinený nemá nárok na bezplatnú obhajobu alebo na obhajobu za zníženú odmenu.“*

Na základe uvedeného možno konštatovať, že v prípade, ak akákoľvek osoba² podá **bezvýsledné** dovolanie alebo návrh na obnovu konania, teda nemusí ísť iba o osobu odsúdenú, je povinná uhradiť paušálne trovy v zmysle vyhlášky v sume 200 eur. Odsúdení, ktorým by bol v súvislosti s týmto konaním o mimoriadnom opravnom prostriedku ustanovený obhajca, sú zároveň povinní uhradiť aj odmenu obhajcu, okrem prípadov, keď obvinený nemá dostatočné prostriedky na úhradu trov obhajoby. Kedy však možno hovoriť o návrhu ako bezvýslednom?

1. Bezvýsledne podané dovolanie alebo návrh na obnovu konania

Je nepochybné, že dovolanie a návrh na obnovu konania sú bezvýsledné, ak dôjde k ich odmietnutiu podľa § 382/§ 399 odsek 1 Trestného poriadku, respektíve k ich zamietnutiu podľa § 392/§ 399 odsek 2 Trestného poriadku, ako to uvádza aj odborná literatúra.³ Do úvahy však treba vziať situácie, keď osoba, ktorá dovolanie alebo návrh na obnovu konania podá, tieto podania vezme späť. Ponúka sa otázka, či v prípade späťvzatia dovolania, či návrhu na obnovu konania možno tieto považovať za bezvýsledne podané a uložiť povinnosť nahradiť paušálne trovy sumou 200 eur a tiež zaviazat' na trovy obhajcu, ak bol v konaní ustanovený,

¹ § 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 93/2012 Z. z. ktorou sa ustanovuje paušálna suma trov trestného konania a výška a spôsob úhrady zvýšených trov trestného konania

² Vynímajúc prokurátora a orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa § 556 odsek 2 Trestného poriadku

³ Napríklad ROMŽA, S. § 556 [Trovy dovolania alebo obnovy konania]. In: ČENTĚŠ, J., KURILOVSKÁ, L., ŠIMOVIČEK, I., BURDA, E a kol. *Trestný poriadok II. § 196 – 569*. Bratislava: C. H. Beck, 2021, ISBN 978-80-89603-88-6. s. 1256

alebo „bezvýslednosť“ podania vykladať reštriktívne a na trovy nezaväzovať. Gramatickým výkladom považujeme bezvýsledným aj podanie, ktoré bolo vzaté späť, nakoľko neprináša výsledok, teda bolo neúspešné, márne,⁴ hoci v odbornej literatúre nachádzame názor, že „povinnosť nahradiť štátu trovy takéhoto konania nevznikne ak osoba, ktorá návrh podala vezme svoj návrh späť.“⁵ Prezentovaný názor naráža na súdnu prax, ktorá si ho v niektorých prípadoch vykladá inak.

2. Možné procesné situácie a súdna prax

Vzhľadom na vyššie uvedené je namieste sa zamyslieť, kedy možno na náhradu trov trestného konania v prípade späťvzatie podania zaväzovať a v akom rozsahu. Dovolanie môže byť podľa § 373 odsek 1 Trestného poriadku podané iba prostredníctvom obhajcu, preto k trovám trestného konania budeme posudzovať otázky dovolania a návrhu na obnovu konania aj osobitne.

V tejto súvislosti sme vyčlenili nasledujúce procesné situácie, vzhľadom na ktoré budeme popisovať povinnosť náhrady trov trestného konania:

- a) dovolanie alebo návrh na obnovu konania vzatý späť, kým sa súd, ktorý vo veci koná, odoberie na záverečnú poradu⁶;
- b) dovolanie alebo návrh na obnovu konania vzatý späť pred otvorením verejného zasadnutia;
- c) žiadosť odsúdeného o ustanovenie obhajcu so záujmom podať dovolanie, pričom k späťvzatiu podania dôjde pred podaním kvalifikovaného dovolania.

Za účelom posúdenia tejto situácie sme oslovili vyšších súdnych úradníkov všetkých okresných súdov v sídle krajských súdov, aby opísali, ako v obdobných situáciách postupujú na ich súde. Výsledky boli rozličné. Z trinástich okresných súdov v sídle krajských súdov sme dostali odpoveď od šiestich, pričom z tohto počtu:

- na troch súdoch **nezaväzujú** na paušálne trovy 200 eur ani na trovy ustanoveného obhajcu pri späťvzatí dovolania alebo návrhu na obnovu konania **vôbec**, nakoľko za bezvýsledný považujú iba návrh, ktorý bol zamietnutý alebo odmietnutý.

Procesný postup zvyšných troch súdov je taký, že na **trovy obhajoby zaväzujú vždy**, no pri paušálnej sume 200 eur postupujú rozlične:

- jeden z nich na paušálne trovy **zaväzuje** iba v prípade zamietnutia/odmietnutia podania;
- na ďalšom **zaväzujú** na úhradu paušálnych trov, ak k späťvzatiu dôjde po otvorení verejného zasadnutia;
- prax tretieho súdu spočíva v zaväzovaní na úhradu aj trov obhajoby, aj paušálnych trov po späťvzatí dovolania alebo návrhu na obnovu konania **vždy**.

⁴ KAČALA, J., PISÁRČIKOVÁ, M., POVAŽAJ, M., a kol. *Krátky slovník slovenského jazyka 4. doplnené a upravené vydanie*, Bratislava: Veda 2003, 985 s. ISBN 80-224-0750-X. [cit. 2022-02-21] URL: <https://www.juls.savba.sk/kssj_4.html>

⁵ VRÁBLOVÁ, M., In: ČENTĚŠ, J. a kol. *Trestné právo procesné. Osobitná časť*. Samorín: Heuréka, 2016. ISBN: 978-80-8173-021-4. s. 386

⁶ § 375 odsek 1 a § 396 odsek 5 Trestného poriadku

3. Úvahy de lege ferenda

Na základe vyššie uvedeného možno konštatovať, že postup súdov v tejto otázke je značne nejednotný. Zastávame názor, že podľa účinnej právnej úpravy je súd povinný na paušálne trovy a trovy ustanoveného obhajcu zaväzovať aj v prípade späťvzatia podania. Situácia je však iná v prípade dovolania, ak k jeho podaniu reálne nepríde, keď odsúdený podá žiadosť o ustanovenie obhajcu so záujmom podať dovolanie, pričom k späťvzatiu podania dôjde pred podaním kvalifikovaného dovolania. V tomto prípade dôvod na paušálne trovy nevznikne (nakolko bezvýsledne dovolanie podané nebolo – pretože nebolo podané vôbec), avšak vzniká dôvod na zaviazanie odsúdeného na úhradu trov obhajcu, ak mu bol v súvislosti s týmto konaním ustanovený.⁷ Spravidla pôjde o jeden úkon právnej služby – prevzatia a príprava obhajoby vrátane prvej porady s klientom.⁸

Na rozdiel od dovolania, pri ktorom sa vyžaduje obligatórne zastúpenie obhajcom za účelom odbornej právnej pomoci a eliminácie nekvalifikovaných podaní⁹, v prípade návrhu na obnovu konania je situácia rozdielna, keďže tento návrh si môže podať odsúdený sám. Zo súdnej praxe možno konštatovať, že vo väčšine prípadov pôjde o odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody, a teda bude daný dôvod povinnej obhajoby podľa § 38 odsek 2 písmeno a), keďže ich plnohodnotné uplatnenie práva na obhajobu je výrazne sťažené podmienkami výkonu trestu odňatia slobody.¹⁰ Za predpokladu, že odsúdený by tento návrh podal sám, a zároveň by požiadal o ustanovenie obhajcu v súvislosti s týmto konaním, pričom následne po porade s obhajcom by došlo k späťvzatiu návrhu, odsúdený by mal byť zaviazaný na paušálne trovy 200 eur, a zároveň aj na úhradu trov ustanoveného obhajcu.¹¹

V tejto súvislosti je namieste sa zamyslieť, či je správne zaväzovať odsúdeného na paušálne trovy v prípade, ak po porade s obhajcom dospeje k záveru, že návrh na obnovu konania vezme späť, čím v konečnom dôsledku ušetrí štátu nemalé náklady na súdny proces. Ak by návrh nebol vzatý späť, paušálna suma sa žiadnym spôsobom nemení, narastú iba náklady štátu na konanie pred súdom a trovy právneho zastúpenia. V týchto prípadoch považujeme za vhodnú legislatívnu zmenu, podľa ktorej by odsúdenému síce nezanikla povinnosť nahradiť trovy obhajcu, avšak navrhujeme upustiť od paušálnej sumy 200 eur, čo môže v niektorých prípadoch pôsobiť na odsúdených, aby po porade s obhajcom návrh vzali späť, pokiaľ je zjavne nedôvodný. Uvažovať možno aj nad momentom späťvzatia návrhu, ako to v praxi vykonávajú na jednom z oslovených súdov, a teda na paušálne trovy nezaväzovať, ak k späťvzatiu dôjde ešte pred otvorením verejného zasadnutia. Keďže je návrh možné vziať späť až do momentu, kým sa súd odoberie na záverečnú poradu, v prípade späťvzatia podania počas verejného zasadnutia by štátu už čiastočne vznikli náklady spojené s konaním pred súdom, a preto upustenie od povinnosti zaviazať na paušálne trovy v tomto štádiu konania nepovažujeme za vhodné.

⁷ § 556 odsek 1 Trestného poriadku

⁸ V súvislosti s uplatňovaním odmeny advokátov zastávame názor, že v tomto prípade nie je možné obhajcovi priznať aj odmenu za úkon „písomné podania na súd alebo iný orgán vo veci samej,“ nakolko k samotnému podaniu dovolania nedošlo, takže nie je možné vyhodnotiť oznámenie o tom, že dovolanie podávať nebude, ako podanie vo veci samej.

⁹ Z Nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 20. apríla 2010, sp. zn. III. ÚS 79/2010

¹⁰ LACIAK, O. § 37 [Povinná obhajoba]. In: ČENTĚŠ, J., KURILOVSKÁ, L., ŠIMOVČEK, I., BURDA, E. a kol. *Trestný poriadok I. § 1 – 195*. Bratislava: C. H. Beck, 2021, ISBN: 978-80-89603-88-6. s. 210.

¹¹ V tomto prípade už možno hovoriť o dvoch úkonoch právnej služby – prevzatie a príprava obhajoby a zároveň aj podanie vo veci samej, nakolko návrh na obnovu konania už podaný bol.

Záver

Všeobecne ustanovená bezvýslednosť dovolania, alebo návrhu na obnovu konania môže pôsobiť zmätočne. Príspevkom sme sa pokúsili priblížiť tento pojem a ponúknuť návrh k primeranejšiemu postupu v otázke náhrady trov trestného konania. Napriek tomu, že táto otázka je pomerne zriedkavo riešená, je nežiaduce, ba priam až neprípustné, keď postup súdov nie je jednotný, hoci aj v okrajovej téme. Prezentovaný doktrinálny výklad „bezvýslednosti“ podania podľa § 556 Trestného poriadku, ktorým sa riadi aj trojica oslovených súdov nepovažujeme za vhodný a ako sme uviedli vyššie, ide o postup, ktorý nemá legislatívnu oporu, rovnako ako postup, podľa ktorého súd zaviazá síce na úhradu advokátskych trov, no povinnosť nahradiť štátu paušálne trovy neuloží. Ako Trestný poriadok, tak aj vyhláška hovorí o povinnosti náhrady paušálnych trov aj trov ustanoveného obhajcu, pričom v súčasnosti nerozlišuje dôvody, pre ktoré súd na jednotlivé trovy zaväzuje. Preto máme za to, že ak súd vyhodnotí, že na advokátske trovy zaviazá, mal by odsúdeného zaviazat' aj na paušálne trovy, okrem vyššie spomenutých prípadov dovolania – ak by kvalifikované dovolanie podané nebolo, iba by došlo k ustanoveniu obhajcu a následnému späťvzatiu podania.

Zároveň opätovne uvádzame, že súhlasíme s postupom, podľa ktorého v prípade späťvzatia podania pred otvorením verejného zasadnutia nebude uložená povinnosť náhrady paušálnych trov, avšak prenášanie nákladov spojených s ustanovenými obhajcami na štát tým postupom, že súd odsúdeného nezaviazá na úhradu trov obhajoby považujeme za neopodstatnené. V takom prípade sa preto najvhodnejšia javí alternatíva, podľa ktorej súd síce na paušálne trovy nezaviazá, avšak uloží povinnosť nahradiť trovy obhajoby. Súčasne zdôrazňujeme, že pre tento postup by bola potrebná legislatívna zmena, nakoľko Trestný poriadok a vyhláška v súčasnosti takúto možnosť nepripúšťajú. Sumarizujúc vyššie uvedené zastávame názor, že podľa aktuálne platných právnych predpisov majú súdy povinnosť zaväzovať osoby, ktoré podajú dovolanie alebo návrh na obnovu konania, pričom tento vezmú späť (bez ohľadu na okamih späťvzatia ich podania) na paušálne trovy 200 eur, a zároveň na náhradu trov obhajoby, ak im bol v takom konaní obhajca ustanovený.

POUŽITÁ LITERATÚRA:

Knižné publikácie

- ČENTÉŠ, J. a kol. *Trestné právo procesné. Osobitná časť*. Šamorín: Heuréka, 2016. ISBN: 978-80-8173-021-4. 496 s.
- ČENTÉŠ, J., KURILOVSKÁ, L., ŠIMOVČEK, I., BURDA, E. a kol. *Trestný poriadok I. § 1 – 195*. Bratislava: C. H. Beck, 2021, ISBN: 978-80-89603-88-6. 1232 s.
- ČENTÉŠ, J., KURILOVSKÁ, L., ŠIMOVČEK, I., BURDA, E. a kol. *Trestný poriadok II. § 196 – 569*. Bratislava: C. H. Beck, 2021. ISBN: 978-80-89603-88-6. 1336 s.
- KAČALA, J., PISÁRČIKOVÁ, M., POVAŽAJ, M., a kol. *Krátky slovník slovenského jazyka 4. doplnené a upravené vydanie*, Bratislava: Veda 2003. ISBN 80-224-0750-X. 985 s.

Právne predpisy Slovenskej republiky

- Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 93/2012 Z. z. ktorou sa ustanovuje paušálna suma trov trestného konania a výška a spôsob úhrady zvýšených trov trestného konania.
- Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok.

Rozhodnutia súdov

- Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 20. apríla 2010, sp. zn. III. ÚS 79/2010.

Zuzana ŽITNÁ: Právna úprava právomocí národných parlamentov v primárnom práve EÚ

Abstrakt

Abstrakt v slovenskom jazyku.

Národné parlamenty predstavujú dôležitý prvok demokratických základov fungovania Európskej únie, keďže predstavujú priame prepojenie únijných inštitúcií s občanmi. Hoci nie sú bezprostrednou súčasťou inštitucionálneho „trojuholníka“ EÚ tvoreného Komisiou, Radou a Európskym parlamentom, i tak ako poznamenal vtedajší predseda Európskej rady H. van Rompuy „...národné parlamenty sa svojím spôsobom stali inštitúciami EÚ, resp. treťou komorou“. Tento výrok nemožno samozrejme chápať doslovne v inštitucionalizovanom význame, avšak do istej miery odráža faktický stav. Národné parlamenty možno považovať za sui generis spolutvorcov európskej legislatívy, či už prostredníctvom následnej transpozície práva EÚ alebo priebežne cez kontrolu svojich vlád schvaľovaním pozícií na príslušné rokovania v Rade EÚ. Určité právomoci priznávajú národným parlamentom aj zakladajúce zmluvy EÚ, čo tiež reflektuje ich dôležité postavenie. Primárne právo síce neposkytuje národným parlamentom právo legislatívnej iniciatívy, zároveň však obsahuje viacero inštitútov a mechanizmov, prostredníctvom ktorých môžu aktívne prispievať k dobrému fungovaniu EÚ, ako sa o tom výslovne zmieňuje Zmluva o Európskej únii v článku 12. Okrem právomocí typicky realizovaných v rámci vnútroštátnej pôsobnosti zákonodarnej moci tak národné parlamenty vykonávajú aj funkcie smerom k EÚ, napr. prostredníctvom práva na informácie, cez aplikáciu princípov subsidiarity a proporcionality alebo v rámci ratifikácie, implementácie, či revízie práva EÚ.

Kľúčové slová:

národné parlamenty, primárne právo EÚ, subsidiarita a proporcionality, demokratická legitimita

Abstract

Abstract in English Language

National parliaments feature important element of democratic foundations of functioning of the European Union, as they represent the direct link between the Union's institutions and the citizens. Although they are not an immediate part of the EU's institutional "triangle" created by the European Commission, the Council of the EU and the European Parliament, yet as then European Council President H. van Rompuy noted, "... national parliaments have in a way become EU institutions, resp. third chamber". Obviously, this statement cannot be taken literally in an institutionalized sense, but to some extent it reflects factual situation. National parliaments can be considered sui generis co-legislators of European legislation, either through the subsequent transposition of the EU law or through the scrutiny of their governments by approving positions for the relevant decision-making in the EU Council. The EU founding treaties also confer certain powers on national parliaments, what also reflects their important role. Although primary law does not give national parliaments right of legislative initiative, it also contains a number of institutes and mechanisms through which they can actively contribute to the good functioning of the EU, as explicitly mentioned in Article 12 of the Treaty on European Union. Apart from competencies traditionally carried out within the intranational legislative powers, national parliaments also perform functions towards the EU, e.g. through the right for information, by means of application of principles of subsidiarity and proportionality or via ratification, implementation or revision of the EU primary law.

Key words: national parliaments, EU primary law, subsidiarity and proportionality, democratic legitimacy

Autor:

JUDr. Zuzana Žitná, externá doktorandka
Katedra štátneho práva
Právnická fakulta
Univerzita Komenského
Šafárikovo nám. č. 6
811 02 Bratislava
Slovenská republika
Mailová adresa autora: zitna11@uniba.sk

Úvod

Členstvo v EÚ implikuje pre národné parlamenty členských štátov viacero úloh, ktoré vykonávajú popri svojich tradičných vnútroštátnych funkciách. Vo vzťahu k inštitucionálnej architektúre EÚ pritom vnútroštátne zákonodarné zbory zaujímajú osobitné postavenie. Hoci z formálneho hľadiska nie sú súčasťou inštitucionálneho trojuholníka Rada EÚ – Európska komisia – Európsky parlament, už od vzniku európskeho spoločenstva predstavujú jeden zo základných zdrojov demokratickej legitimity nevyhnutnej pre nadnárodnú spoluprácu a tiež jeden z elementov osobitného ústavnoprávneho ponímania, na ktorom je EÚ postavená. Suverenita a ústavný charakter EÚ sa prejavuje vo forme kompetencií a právomocí jednotlivých inštitúcií EÚ. Aby bolo možné zachovať unikátny integračný projekt a zároveň jeho dynamiku, kompetencie a právomoci sa delia medzi Úniu a členské štáty.¹ Rozsah kompetencií daných inštitúciám EÚ sa v priebehu európskej integrácie menil až do dnešnej podoby upravenej Lisabonskou zmluvou. To isté platí aj pre mieru zapojenia národných parlamentov do participácie na rozhodovacích procesoch EÚ, ktorá v priebehu vývoja podliehala viacerým zmenám. V tomto kontexte je potrebné upriamiť pozornosť aj na *sui generis* povahu systému EÚ, ktorý nekopíruje klasické trojdelenie moci na vnútroštátnej úrovni. V klasickom ústavnoprávnom ponímaní v demokracii je suverénom a ústavodarcom vždy a výlučne ľud, ktorý si zriaďuje orgány zákonodarnej, výkonnej a súdnej moci a ktoré vykonávajú delegované právomoci a kompetencie.² Adekvátne tomuto systému sú následne nastavené aj vnútroštátne rozhodovacie postupy, vrátane legislatívneho procesu. Právne systémy členských štátov by pritom mali umožniť plnohodnotnú, pružnú a efektívnu participáciu ústavných orgánov na európskych záležitostiach. Z uvedeného vyplýva, že v porovnaní s ústavnými systémami a postupmi členských štátov vykazujú rozhodovacie procesy v EÚ pomerne veľké špecifiká, keďže nie sú „zrkadlovým obrazom“ vnútroštátnych postupov. Osobitne to možno konštatovať najmä vo vzťahu k legislatívnemu procesu, resp. systému tvorby práva EÚ a tomu zodpovedajúcim legislatívnym právomociam jednotlivých európskych inštitúcií. Týka sa to najmä Rady EÚ, ktorá je jedným z európskych legislátorov, pričom je zároveň zložená zo zástupcov národných exekutív. To má implikácie aj na vnútroštátnej úrovni a spôsobuje určitú asymetriu najmä medzi legislatívnou a výkonnou mocou. Dopad na vzťahy medzi jednotlivými zložkami štátnej moci na národnej úrovni a na právomoci vnútroštátnych orgánov mal prirodzene tiež samotný prenos kompetencií z členských štátov na EÚ. Osobitne to platí o národných parlamentoch a ich právomociam vis-à-vis normotvorbe na úrovni EÚ.

1. Stručný historický exkurz

V priebehu existencie EÚ prešla právna úprava postavenia národných parlamentov viacerými zmenami. Za zmienku stojí najmä zavedenie priamej voľby členov Európskeho parlamentu v roku 1979, ktorá znamenala výrazný rozdiel oproti dovtedajšiemu systému priamych nominácií poslancov zo strany národných parlamentov. Zákonodarné zbory členských štátov tým stratili bezprostredný dosah na ovplyvňovanie priebehu a finálnej podoby

¹ CIBULKA, Ľ. a kol.: Štátoveda. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 319. ISBN9 78-80-8168-733-4.

² Tamže, s. 318.

legislatívnych aktov a iných dokumentov EÚ. Okrem toho postupnými zmenami primárneho práva EÚ došlo k rozširovaniu kompetencií európskych inštitúcií, ktoré začali pokrývať aj oblasti, o ktorých dovtedy rozhodovali národné parlamenty a v rámci ktorých zároveň vykonávali príslušné kontrolné právomoci. Ďalším problematickým momentom bolo, že národné parlamenty začali pociťovať deficit priameho toku informácií vrátane legislatívnych návrhov a ostatných dokumentov. Tieto mali k dispozícii primárne národné vlády, ktoré ich až následne predkladali svojim parlamentom.³ Uvedenými krokmi začalo dochádzať k situácii, že zatiaľ čo národné exekutívy sa priamo podieľali na prijímaní rozhodnutí na pôde Rady EÚ, legislatívna moc členských štátov v inštitúciách EÚ priame zastúpenie stratila a existujúce nástroje sa na reálne ovplyvnenie tvorby európskych politík ukázali ako nepostačujúce. Príčiny bolo potrebné hľadať najmä vo vysokej administratívnej náročnosti a procesnej komplikovanosti posudzovania európskej legislatívy, ktorá si vyžaduje bezprostredný a operatívny kontakt s dianím v EÚ. Tento zvyšujúci sa vplyv a rozsah rozhodovacích procesov na úrovni EÚ v kľúčových oblastiach legislatívy mal za následok vznik iniciatív smerujúcich k posilneniu postavenia národných parlamentov. Vyvrcholením tohto procesu boli zmeny zavedené Lisabonskou zmluvou, ktorých cieľom bolo zvýšiť parlamentnú kontrolu nad tvorbou legislatívy EÚ.

2. Právna úprava postavenia národných parlamentov v Zmluve o EÚ a Zmluve o fungovaní EÚ

Prijatím Lisabonskej zmluvy dostali národné parlamenty viacero nových právomocí. Zmluva po prvýkrát obsahuje priamo vo svojich textoch veľké množstvo inovatívnych ustanovení posilňujúcich postavenie a úlohy národných parlamentov. Z nich najvýraznejšia zmena sa týka rozšírenia participácie národných parlamentov na preskúvaní navrhovanej európskej legislatívy. Ďalšie ustanovenia pokrývajú právo dostávať priamo od inštitúcií EÚ informácie o legislatívnych programoch, konzultačných dokumentoch, zápisniciach Rady a pod. Zmeny primárneho práva tiež umožnili národným parlamentom aktivovať použitie všeobecných a osobitných doložiek, ktoré umožňujú za určitých konkrétnych podmienok zmeniť legislatívny postup na úrovni EÚ.

Lisabonská zmluva tiež po prvýkrát zakotvuje samostatný článok venovaný úlohe národných parlamentov. Jedná o článok 12 Zmluvy o Európskej únii upravený v Hlave II „Ustanovenia o demokratických zásadách“. Ide síce o ustanovenie deklaratívnej povahy, ktoré však odkazuje na ďalšie normatívne ustanovenia v zakladajúcich zmluvách a protokoloch. Tento článok sumárne a systematicky upravuje postavenie národných parlamentov, pričom identifikuje šesť elementov týkajúcich sa ich fungovania s ambíciou prispieť k ich lepšiemu zapojeniu do rozhodovacích procesov únie. Prvým elementom⁴ je explicitne zakotvené právo národných parlamentov na informácie. Cieľom bolo dosiahnuť väčšiu otvorenosť a transparentnosť, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie aktívneho zapojenia národných parlamentov v rámci EÚ. Národné parlamenty dostávajú informácie a legislatívne návrhy priamo od inštitúcií EÚ. V porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou zavedenou Amsterdamskou zmluvou, kedy boli legislatívne návrhy Európskej komisie preposielané zákonodarcom sprostredkované cez vlády členských štátov, ide o zmenu, vďaka ktorej sú

³ Minimálne pokiaľ išlo o bežnú agendu vykonávanú v Rade EÚ.

⁴ Pozri čl. 12 písm. a) Zmluvy o EÚ.

národné parlamenty - aspoň v tejto oblasti - menej závislé od svojich vlád. Včasný prístup ku všetkým dôležitým informáciám je významný z pohľadu vytvorenia podmienok, resp. prvotného predpokladu pre silnejšie zapojenie parlamentov do činnosti EÚ a zvýšenia možností vyjadrenia svojich stanovísk k návrhom EÚ. Podrobnejšie ustanovenia k informačnej povinnosti sa nachádzajú v Protokole (č.1) o úlohe národných parlamentov v Európskej únii (ďalej len „Protokol č.1“).

Druhým dôležitým prvkom je ustanovenie, ktoré zavádza právomoc národných parlamentov dohliadať na dodržiavanie zásady subsidiarity⁵ s tým, že podrobnejšie ustanovenia sú uvedené v Protokole (č. 2) o uplatňovaní zásad subsidiarity a proporcionality (ďalej len „Protokol č.2“). Lisabonskú zmluvu možno z tohto pohľadu považovať za dôležitý míľnik, pretože zvýraznila hodnotu demokratického elementu národných parlamentov a stanovila právny základ mechanizmu, ktorý im dáva po prvýkrát možnosť aktívne ovplyvniť tvorbu európskej legislatívy.⁶ Tretím momentom je zavedenie kontrolných právomocí v oblasti vnútra a spravodlivosti.⁷ Ide najmä o účasť národných parlamentov na hodnotiacich mechanizmoch v otázkach justičnej a policajnej spolupráce,⁸ čo im umožňuje byť súčasťou procesu hodnotenia politik slobody, bezpečnosti a spravodlivosti. V tejto súvislosti sú národné parlamenty pravidelne informované o obsahu a výsledkoch hodnotenia vykonávania politik v uvedených oblastiach v jednotlivých členských štátoch. Okrem toho majú národné parlamenty explicitne umožnenú participáciu na kontrole činností Eurojustu a Europolu.⁹

Štvrtý okruh sa týka spoluúčasti národných parlamentov pri revízii zakladajúcich zmlúv.¹⁰ Národné parlamenty sú jednak informované o prípadnom podnete na revíziu zmlúv a taktiež spolu s Európskym parlamentom, Európskou komisiou, hlavami štátov a vlád participujú na konvente zvolanom za účelom preskúmania navrhovaných zmien a doplnení primárneho práva. Okrem toho majú národné parlamenty právo veta vo vzťahu k zmene legislatívneho postupu bez formálnej zmeny zakladajúcich zmlúv použitím tzv. všeobecnej preklenovacej doložky „passerelle“.¹¹ Toto ustanovenie umožňuje Európskej rade z vlastnej iniciatívy (t.j. bez predchádzajúceho návrhu Európskej komisie) zmeniť spôsob hlasovania Rady EÚ z jednomyselného na hlasovanie kvalifikovanou väčšinou a taktiež zmeniť prijímanie legislatívnych aktov mimoriadnym legislatívnym postupom v určitých oblastiach¹² na riadny legislatívny postup. To si vyžaduje splnenie nasledujúcich podmienok:

- s rozhodnutím musí vysloviť súhlas Európsky parlament¹³
- Európska rada musí prijať rozhodnutie jednomyselne
- do rozhodovacieho procesu musia byť zapojené národné parlamenty, ktoré môžu v lehote šiestich mesiacov vysloviť svoj nesúhlas s rozhodnutím
- rozhodnutie nemôže viesť k rozšíreniu právomocí Únie prenesených zakladajúcimi zmluvami

⁵ Pozri čl. 12 písm. b) Zmluvy o EÚ.

⁶ V tomto kontexte je tiež dôležitý čl. 5 Zmluvy o EÚ definujúci substantívne elementy zásady subsidiarity a proporcionality.

⁷ Pozri čl. 12 písm. c) Zmluvy o EÚ.

⁸ Pozri čl. 70 Zmluvy o fungovaní EÚ.

⁹ Tamže, pozri čl. 85 ods. 1 a čl. 88 ods. 2.

¹⁰ Pozri čl. 12 písm. d) v spojitosti s čl. 48 Zmluvy o EÚ.

¹¹ Tamže, pozri čl. 48 ods. 7.

¹² Napr. oblasť vnútorného trhu, poľnohospodárstva a rybného hospodárstva, voľného pohybu osôb, služieb a kapitálu, bezpečnosti a spravodlivosti, dopravy, hospodárskej súťaže a daní, zamestnanosti a sociálnej politiky, európskych sociálnych fondov, ochrany spotrebiteľa, transeurópskych sietí, hospodárska súdržnosti, výskumu a technického rozvoja, životného prostredia, energetiky, vzdelávania, kultúry, verejného zdravia, priemyslu, cestovného ruchu, civilnej ochrany, administratívnej spolupráce a tiež oblasť spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky.

¹³ A to väčšinou hlasov.

- postup nemožno použiť v rozhodnutiach s vojenskými dôsledkami alebo v oblasti obrany

- rovnako tak nie je uplatňovanie tohto postupu možné ani vo vzťahu k rozhodnutiam o vlastných zdrojoch EÚ,¹⁴ rozhodnutiam o úprave viacročného finančného rámca,¹⁵

rozhodnutiam prostredníctvom doložky flexibility¹⁶ a rozhodnutiam o pozastavení práv na členstvo.¹⁷ Národné parlamenty sú tak svojím spôsobom zapojené do „dvojitého veta“ spolu s Európskym parlamentom, ktorého právomoc je formulovaná pozitívne,¹⁸ zatiaľ čo v prípade národných parlamentov ide o formuláciu negatívnu.¹⁹ Ďalšia právomoc národných parlamentov sa týka pristúpenia nových štátov do EÚ.²⁰ Toto ustanovenie dáva národným parlamentom právo byť informovaný o žiadosti o vstupe do EÚ. Po ukončení predvstupových negociácií sú národné parlamenty okrem toho tiež súčasťou následného ratifikačného procesu, keď vyslovujú súhlas s dohodou o pristúpení daného štátu podľa vnútroštátnych ústavných pravidiel. V neposlednom rade je potrebné spomenúť tiež medziparlamentnú spoluprácu²¹ medzi národnými parlamentmi a Európskym parlamentom, pričom podrobnejšia úprava je v Protokole č. 1.

Okrem zastrešujúceho článku 12 obsahuje Lisabonská zmluva celý rad ďalších ustanovení týkajúcich sa národných parlamentov. Z pohľadu demokratických princípov je potrebné spomenúť tiež deklaratórne ustanovenie o demokratickej zodpovednosti vlád svojim parlamentom, resp. občanom,²² v zmysle ktorého sú vlády členských štátov podľa príslušných vnútroštátnych ústavných poriadkov demokraticky zodpovedné okrem občanov aj národným parlamentom potvrdzujúc tak, že táto zodpovednosť, resp. jej kontrola je základným kameňom úlohy národných parlamentov v EÚ. Národné parlamenty sú tak zároveň nabádané, aby v plnej miere aktívne participovali na vykonávaní európskych aktivít s cieľom priamo ovplyvňovať a vykonávať dohľad nad obsahom európskych politík, najmä monitorovaním činnosti svojich vlád, ktorých členovia participujú na rozhodovaní v rámci Európskej rady a Rady EÚ. Lisabonská zmluva ďalej zaviedla úplne novú právomoc,²³ ktorá oprávňuje ktorýkoľvek národný parlament do šiestich mesiacov od oznámenia vetovať legislatívny návrh Európskej komisie týkajúci sa rodinného práva s cezhraničnými dôsledkami, ktoré môžu byť predmetom aktov prijatých riadnym legislatívnym postupom. Ak do šiestich mesiacov nebudú zo strany národných parlamentov vznesené námietky, Rada môže prijať rozhodnutie.²⁴

Vo vzťahu k národným parlamentom má špecifickú povinnosť taktiež Európska komisia, ktorá ich upozorňuje²⁵ na návrhy založené na tzv. doložke flexibility. Uvedená doložka²⁶ vychádza zo skutočnosti, že objektívne nie je možné v primárnom práve upraviť všetky nepredvídané udalosti, ktoré môžu vzniknúť počas praktickej aplikácie. Toto ustanovenie dáva inštitúciám EÚ právo konať v oblastiach, v ktorých EÚ nedisponuje zodpovedajúcimi právomocami, avšak zároveň je potrebné za účelom dosiahnutia cieľov uvedených v zmluvách

¹⁴ Pozri čl. 353 v spojitosti s článkom 311 ods. 3 a 4 Zmluvy o fungovaní EÚ.

¹⁵ Tamže, pozri čl. 353 v spojitosti s článkom 312 ods. 2.

¹⁶ Tamže, pozri čl. 353 v spojitosti s článkom 352.

¹⁷ Tamže, pozri čl. 353 v spojitosti s článkom 354.

¹⁸ Pozri čl. 48 ods. 7 Zmluvy o EÚ: „...po udelení súhlasu Európskeho parlamentu...“.

¹⁹ Tamže: „...národný parlament oznámi svoj nesúhlas...“.

²⁰ Tamže, pozri čl. 49.

²¹ Tamže, pozri čl. 12 písm. f).

²² Tamže, pozri čl. 10 ods. 2.

²³ Pozri čl. 81 ods. 3 Zmluvy o fungovaní EÚ.

²⁴ Rozhodnutia sú pritom prijímané jednomyselne.

²⁵ Pozri čl. 352 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ.

²⁶ Tamže, pozri čl. 352 ods. 1.

prijat' príslušné opatrenie, resp. postupovať určitým spôsobom. Toto ustanovenie tak predstavuje spôsob, ako sa prispôbiť novým okolnostiam bez potreby meniť primárne právo. Doložka flexibility v podstate umožňuje Rade EÚ rozšíriť právomoci Únie. Z procesného hľadiska Rada EÚ prijíma rozhodnutie jednomyselne na základe návrhu Európskej komisie a s predchádzajúcim súhlasom Európskeho parlamentu. Úloha národných parlamentov v tomto prípade spočíva v možnosti *ex ante* preskúmania súladu návrhu Európskej komisie, ktorého právny základ sa opiera o doložku flexibility.

3. Právna úprava postavenia národných parlamentov v protokoloch Lisabonskej zmluvy

Okrem početnej úpravy venovanej národným parlamentom priamo v článkoch vlastného textu Lisabonskej zmluvy je ich postavenie zakotvené aj v jej dvoch spomínaných protokoloch, na ktoré Lisabonská zmluva na viacerých miestach odkazuje - v Protokole č. 1 a Protokole č. 2. Oba tieto protokoly presnejšie definujú a pretavujú zapojenie národných parlamentov na riešeníach záležitostí EÚ do konkrétnejšej podoby. Tieto protokoly sú dôležité predovšetkým z hľadiska realizácie právomocí národných parlamentov, pre ktoré primárne právo etabluje kvalitatívne novú funkciu kontroly normotvorby na úrovni EÚ. Ich cieľom je

podrobnejšie upraviť používanie zásad subsidiarity a proporcionality rámcovo upravených priamo v príslušných ustanoveniach vlastného textu Zmluvy o EÚ,²⁷ kde sa nachádza základná právna úprava. Detailnejšia právna úprava mechanizmu skorého varovania upravená v Protokole č. 2, známeho tiež ako procedúra žltej a oranžovej karty, umožňuje každému národnému parlamentu, resp. jeho komore posudzovať, či sú nové európske návrhy v súlade so zásadou subsidiarity. Národné parlamenty pri každom návrhu Európskej komisie zvažujú, či sa rozhodnutie môže najlepšie prijať na vnútroštátnej úrovni alebo na úrovni EÚ. Ak je výsledok

posúdenia členských štátov pozitívny, t.j. že vhodnejšia by bola vnútroštátna právna úprava a teda prijatím európskej legislatívy by došlo k porušeniu princípu subsidiarity, národné parlamenty môžu uplatniť námietku proti legislatívnym návrhom Európskej komisie formou tzv. žltej, resp. oranžovej karty. K tomu je potrebná kolektívna akcia, resp. spoločný postup viacerých národných parlamentov.²⁸ Pokiaľ sa podarí získať medzi národnými parlamentmi dostatočnú podporu a dosiahnuť potrebné kvórum, Európska komisia je povinná svoj návrh preskúmať a rozhodnúť, či ho ponechá, reviduje alebo stiahne. Pokiaľ sa Európska komisia rozhodne ponechať zamýšľaný návrh, predloží ho zákonodarcovi, t.j. Európskemu parlamentu, ktorý rozhodne v prvom čítaní, navyše ak sa v rámci riadneho legislatívneho postupu zákonodarca (Rada alebo Parlament) domnieva, že legislatívny návrh nie je zlučiteľný so zásadou subsidiarity, môže rozhodnúť, že sa ďalej nebude preskúmať.²⁹

Účelom týchto procesných postupov je umožniť národným parlamentom vyjadriť prípadné obavy zo zásahu EÚ do národnej úrovne rozhodovania, resp. v situáciách, kde to nemá pridanú hodnotu.

²⁷ Pozri najmä čl. 5 ods. 3 a 4 Zmluvy o EÚ.

²⁸ Minimálne jedna tretina všetkých hlasov, ktoré sú k dispozícii národným komorám, resp. v prípade záležitostí týkajúcich sa spravodlivosti a vnútorných vecí jedna štvrtina - „žltá karta“, resp. v rámci riadneho legislatívneho postupu jednoduchá väčšina hlasov všetkých hlasov pridelených národným parlamentom.

²⁹ Pozri čl. 7 ods. 2 a 3 Protokolu č. 2.

3.1 Protokol (č. 1) o úlohe národných parlamentov

Protokol č. 1 definuje rámec pre činnosť národných parlamentov a ich postavenie vo vzťahu k EÚ. Protokol vychádza zo znenia pôvodného protokolu v Amsterdamskej zmluve, pričom obdobne v preambule zdôrazňuje ústavné systémy členských štátov ako východisko pre uplatnenie právomocí národných parlamentov a nabáda ich k intenzívnejšiemu zapojeniu do procesov európskej integrácie s cieľom „poskytnúť im lepšie príležitosti na vyjadrenie svojich stanovísk k návrhom legislatívnych aktov Európskej únie“. Podobne ako v prípade

Amsterdamskej zmluvy aj Protokol č. 1 pripojený k Lisabonskej zmluve má dve časti, z ktorých prvá sa venuje sprostredkovaniu informácií pre národné parlamenty a druhá medziparlamentnej spolupráci. Pokiaľ ide o zasielanie informácií, protokol č. 1 v aktuálnom znení rozširuje a spresňuje právo národných parlamentov na informácie. Protokol č. 1 zabezpečuje zasielanie návrhov legislatívnych aktov,³⁰ konzultačných dokumentov³¹ a ročného legislatívneho programu Európskej komisie priamo národným parlamentom.³² Podľa článku 2 Protokolu č. 1 sú návrhy legislatívnych aktov zasielané národným parlamentom priamo, pričom Európska komisia postupuje svoje návrhy legislatívnych aktov v rovnakom čase ako Európskemu parlamentu a Rade a Európsky parlament postupuje svoje návrhy legislatívnych aktov. Dokumenty sú národným parlamentom zasielané v úradných jazykoch Únie. Pokiaľ je parlament dvojkomorový, dokumenty sú zasielané obom komorám, keďže odôvodnené stanovisko môže poslať ktorákoľvek komora národného parlamentu.³³ Protokol č. 1 zároveň korešponduje s Protokolom č. 2, ktorý poskytuje národným parlamentom možnosť v lehote do ôsmich týždňov od zaslania dokumentov namietat' ich súlad so zásadou subsidiarity podľa mechanizmu skorého varovania.³⁴ Osemtýždňová lehota zavedená Lisabonskou zmluvou predstavuje posun v podobe rozšírenia časového rámca v porovnaní s právnou úpravou v Amsterdamskej zmluve,³⁵ ktorá poskytovala lehotu šiestich týždňov. Národné parlamenty tak majú teraz namiesto šiestich týždňov k dispozícii obdobie ôsmich týždňov nato, aby mohli vypracovať odôvodnené stanovisko k návrhu aktu EÚ. Osemtýždňová lehota začína plynúť od sprístupnenia návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom v úradných jazykoch Únie a nemôže uplynúť skôr ako do dňa, keď sa zaradí do predbežného programu rokovania Rady EÚ s cieľom jeho prijatia alebo prijatia pozície v rámci legislatívneho postupu.³⁶ Počas týchto ôsmich týždňov by nemalo dôjsť k dohode o návrhu legislatívneho aktu. Zároveň sú v naliehavých prípadoch možné aj výnimky, čo sa myslí pod naliehavým prípadom však už čl. 4 Protokolu č. 1 podrobnejšie nešpecifikuje. Rada EÚ má tak k dispozícii svojím spôsobom

diskrečnú právomoc a môže do istej miery „obísť“ osemtýždňovú lehotu z dôvodu naliehavosti prípadu. Jedinou, v podstate procesnou, podmienkou je, že svoje rozhodnutie musí výslovne odôvodniť, avšak ďalšie podmienky, najmä substantívne, či obsahové, na aktiváciu výnimky už stanovené nie sú. Takto do istej miery nejasne formulované pravidlá môžu otvoriť príležitosť k nerešpektovaniu osemtýždňovej lehoty. Ďalšia výnimka sa týka lehoty, ktorá musí uplynúť medzi zaradením návrhu legislatívneho aktu do predbežného

³⁰ Legislatívnym aktom sú podľa čl. 2 Protokolu č. 1 návrhy Európskej komisie, iniciatívy skupiny členských štátov, iniciatívy Európskeho parlamentu, žiadosti Súdneho dvora, odporúčania Európskej centrálnej banky a žiadosti Európskej investičnej banky, ktorých cieľom je prijatie legislatívneho aktu.

³¹ Napr. Zelené knihy, Biele knihy, oznámenia a pod.

³² Pozri čl. 6 Protokolu č. 2.

³³ Por. čl. 4 Protokolu č. 1 v spojitosti s čl. 6 Protokolu č. 2.

³⁴ Pozri čl. 4 Protokolu č. 1.

³⁵ Tamže.

³⁶ Tamže.

programu rokovania Rady a prijatím pozície. Tá by mala trvať minimálne desať dní, avšak opäť z dôvodu naliehavých a náležite odôvodnených prípadov ju možno skrátiť.³⁷ Ani tieto výnimočné situácie však nie sú bližšie špecifikované. Nejasná formulácia tak opäť dáva priestor pre možné obchádzanie tejto povinnosti a nedôvodné skracovanie lehoty. Informačná povinnosť zahŕňa aj zasielanie programov a výsledkov zasadnutí, rovnako tak zápisníc zo zasadnutí Rady EÚ, kde sa rokuje o legislatívnych návrhoch.³⁸ Národným parlamentom sú pritom zasielané v rokovanom čase ako národným vládam. Je nesporné, že Lisabonská zmluva dáva národným parlamentom oveľa väčšiu úlohu v európskom rozhodovacom procese. To prirodzene prináša aj zvýšené nároky na medziparlamentnú spoluprácu, ktorá môže mať rôzne podoby. Najdôležitejšou z nich je Konferencia výborov pre európske záležitosti (COSAC), ktorú rámcovo upravuje druhá časť Protokolu č. 1. COSAC ako inštitucionalizovaný spôsob medziparlamentnej spolupráce bol formálne uznaný už Amsterdamskou zmluvou a predstavuje výsledok kompromisu medzi členskými štátmi, ktorých záujmom bolo, aby COSAC zostal neformálnym orgánom. Z tohto dôvodu je v Protokole č. 1 výslovne stanovené, že príspevky COSACu nie sú pre vnútroštátne parlamenty záväzné, ani sa nedotýkajú ich pozícií.³⁹ Ide o platformu, na pôde ktorej sa pravidelne stretávajú členovia výborov zaoberajúcich sa európskymi záležitosťami v rámci národných parlamentov a poslanci Európskeho parlamentu. Táto medziparlamentná konferencia predstavuje priestor pre navrhovanie a prerokovávanie rôznych iniciatív, ktoré môžu byť následne predložené Európskemu parlamentu, Rade, Európskej rade, či Európskej komisii. Konferencia je tiež priestorom na výmenu informácií a praktických skúseností medzi parlamentmi. Rovnako vytvára priestor pre hlbšie diskusie o rôznych témach, vrátane vnútorného trhu, ekonomických záležitostí, otázok zahraničnej politiky, či diskusií o špecifických návrhoch EÚ a rôznych správach. V porovnaní s úpravou v Amsterdamskej zmluve má znenie Protokolu č. 1 Lisabonskej zmluvy z obsahového hľadiska širší záber, keďže nelimituje iniciatívy COSACu výlučne na oblasť slobody, bezpečnosti, spravodlivosti

a individuálne práva. Naopak, COSAC má právomoc predkladať iniciatívy bez vecného obmedzenia v podstate vo všetkých horizontálnych otázkach, tematických oblastiach a sektorálnych politikách, ktoré spadajú medzi kompetencie EÚ.

3.2 Protokol (č. 2) o uplatňovaní zásad subsidiarity a proporcionality

Zmeny zakotvené Lisabonskou zmluvou priniesli *sui generis* inštitucionalizáciu možnosti namietnuť nesúlad návrhov európskej legislatívy s princípom subsidiarity zavedením hmotnoprávných podmienok a adekvátnych procesných postupov. Článok 5 Zmluvy o EÚ predstavuje základný rámec právnej úpravy s uvedením substantívnej časti, pričom dôraz sa kladie na kumulatívne splnenie dvoch kritérií - nevyhnutnosť a pridaná hodnota. Ďalšie, najmä procesné podrobnosti sú uvedené v Protokole č. 2, ktorý obsahuje konkrétne procedurálne požiadavky v súlade s princípom subsidiarity v legislatívnych postupoch EÚ. Je to odzrkadlením záujmu na efektívnom vykonávaní princípu subsidiarity, ktorý zásadne závisí od toho, ako sú inštitúcie Únie schopné flexibilne a vecne implementovať požiadavky v zmysle príslušných ustanovení Lisabonskej zmluvy⁴⁰ v praxi. Dodržiavanie týchto požiadaviek si vyžaduje

³⁷ Tamže.

³⁸ Tamže, pozri čl. 5.

³⁹ Tamže, pozri čl. 10.

⁴⁰ Pozri pozn. pod čiarou č. 27.

nastavenie príslušného procesného postupu. Protokol č. 2 v prvom rade opakovane⁴¹ ukladá inštitúciám všeobecnú povinnosť dodržiavať zásady subsidiarity a proporcionality. Protokol č. 2 totiž ukladá Európskej komisii povinnosť,⁴² aby podnikla rozsiahle kroky pred navrhnutím formálneho legislatívneho aktu formou tzv. konzultácií. Tento postup zaisťuje, že všetky zainteresované strany sa spoja v počiatočnom štádiu ešte pred formálnym spustením legislatívneho procesu, aby mali priestor na vyjadrenie všetkých aspektov, ktoré môžu mať relevanciu z pohľadu subsidiarity. Uplatnenie prípadných námietok by tak v ideálnom prípade malo ovplyvniť ďalšie rozhodovanie a tieto by mali byť vzaté do úvahy už v tomto ranom štádiu. Konzultácie by mali zohľadniť aj prípadné regionálne a miestne dopady zamýšľaného návrhu. Protokol č. 2 neurčuje podrobnejší procesný postup, každopádne autori sa zhodujú, že ide o procesnú podmienku a neuskutočnenie konzultácií by znamenalo veľké procesné pochybenie, ktoré by malo za následok neplatnosť neskoršieho právneho aktu.⁴³ Protokol č. 2 zároveň pripúšťa možnosť výnimky neuskutočniť konzultácie v prípadoch, ktoré sú mimoriadne naliehavé. Čo mal zákonodarca na mysli, nie je bližšie špecifikované, čiže Európskej komisii je daná istá diskrečná právomoc rozhodnúť od prípadu k prípadu.

Procedurálny postup stanovený Protokolom č. 2⁴⁴ slúži ako kľúčový procesný rámec zameraný na ochranu dodržiavania princípov subsidiarity a proporcionality, v rámci ktorého môžu národné parlamenty uplatniť odôvodnené stanovisko. Na tento účel má každý národný parlament alokované dva hlasy, t.j. v prípade dvojkomorových parlamentov má každá komora jeden hlas⁴⁵ a môže vzniesť námietky proti nesprávnemu uplatňovaniu zásady subsidiarity v rámci mechanizmu skorého varovania. Deje sa tak v nadväznosti na spustenie legislatívneho procesu v už spomínanej lehote ôsmich týždňov odo dňa doručenia návrhu vo všetkých úradných jazykoch EÚ, čiže opäť je raz relevantná povinnosť informovať a zasielať návrhy.⁴⁶ Námietka má formu spomínaného odôvodneného stanoviska, pričom ak uplatnené odôvodnené stanoviská tvoria najmenej jednu tretinu celkového počtu hlasov pridelených národným parlamentom, musí sa návrh opätovne preskúmať (tzv. žltá karta). Kvórum požadované pre aktiváciu povinnosti preskúmania sa znižuje na štvrtinu v prípade návrhov alebo iniciatív Európskej komisie týkajúcich sa slobody, bezpečnosti a spravodlivosti. Na konci preskúmania možno predmetný návrh legislatívneho aktu na základe odôvodneného stanoviska Európskej komisie ponechať, upraviť alebo stiahnuť. Pokiaľ ide o legislatívne návrhy predložené v rámci riadneho legislatívneho postupu, ak odôvodnené stanoviská k nedodržiavaniu zásady subsidiarity predstavujú aspoň jednoduchú väčšinu hlasov pridelených národným parlamentom (tzv. oranžová karta), návrh musí byť opätovne posúdený. Následnú právomoc rozhodnúť o ďalšom postupe má Európska komisia. Ak sa rozhodne návrh ponechať, musí sa vysporiadať s odôvodnením svojho postupu vo forme odôvodneného stanoviska, ktoré je predložené Rade EÚ a Európskemu parlamentu ako zákonodarcom. Následne Rada EÚ väčšinou 55% členov alebo Európsky parlament väčšinou odovzdaných hlasov môže vyhlásiť návrh za nezlučiteľný so zásadou subsidiarity. V takom prípade nepodlieha ďalšiemu preskúmaniu a legislatívny proces končí.⁴⁷ Pokiaľ je členský štát presvedčený, že prijatím návrhu predsa len došlo k porušeniu princípu subsidiarity, má právo predložiť vec Súdnemu

⁴¹ Pozri čl. 1 Protokolu č. 2.

⁴² Tamže, pozri čl. 2.

⁴³ Porovnaj napr.: HOBE, S., FREMUTH, M. L.: *Europarecht*. 10. prepracované vydanie, Verlag Vahlen - Academia Iuris, 2020. ISBN 978-3-8006-5984-5.

⁴⁴ Pozri čl. 6 a 7 Protokolu č. 2.

⁴⁵ Tamže, pozri čl. 7.

⁴⁶ Tamže, pozri čl. 4.

dvoru EÚ. Európska komisia má okrem toho povinnosť, aby pripravované legislatívne akty podrobne odôvodnila vo vzťahu k otázke dodržiavania zásady subsidiarity.⁴⁷ Všeobecná povinnosť odôvodňovať právne akty je upravená v článku 296 Zmluvy o fungovaní EÚ,⁴⁸

príčom je komplexne uplatniteľnou na všetky návrhy.⁴⁹ Každopádne Protokol č. 2 ide nad rámec čl. 296 Zmluvy o fungovaní EÚ a bližšie upravuje potrebu odôvodnenia špecificky vo vzťahu k princípu subsidiarity; čiže sa predpokladajú podrobnejšie informácie a analýzy. Podrobná analýza zásad subsidiarity a proporcionality tak predstavuje významnú súčasť posudzovania vplyvu legislatívnych návrhov EÚ. Zároveň však vychádzajúc z rozhodovacej činnosti Súdneho dvora EÚ požiadavky na odôvodnenie, resp. vysporiadanie sa s otázkou subsidiarity nie sú kladené príliš vysoko.⁵⁰

Záver

Okrem klasických ústavných právomocí plnia národné parlamenty členských štátov EÚ aj viaceré funkcie smerom k EÚ. Tieto sa formovali priebežne cez postupné zmeny primárneho práva EÚ až do dnešnej podoby optimálneho modelu nastaveného Lisabonskou zmluvou. Status priznaný národným parlamentom primárnym právom je špecifický vzhľadom na *sui generis* povahu nadnárodného systému, ktorý nekopíruje klasické trojdelenie moci na vnútroštátnej úrovni a z tohto dôvodu sú aj jednotlivé zložky moci zapájané do rozhodovacích procesov EÚ osobitým spôsobom. Popri troch základných inštitucionálnych pilieroch - Rada, Európska komisia a Európsky parlament - disponujú národné parlamenty skôr komplementárnymi právomocami, ktoré však vo väzbe na posilňovanie demokratickej legitimacy EÚ majú zásadný význam. Z nich najvýznamnejšia je právomoc priameho vstupu do legislatívneho procesu EÚ v rámci procedúry tzv. žltej a oranžovej karty, ktorý je podrobnejšie upravený v protokoloch o úlohe národných parlamentov a o zásadách subsidiarity a proporcionality, ako aj v ďalších ustanoveniach zakladajúcich zmlúv. V širšom kontexte ide o súčasť tradičnej kontrolnej úlohy parlamentov vo vzťahu k exekutive, v tomto prípade vykonávanej špecifickými mechanizmami. Nezanedbateľnou úlohou je aj „konečné slovo“ národných parlamentov pri ratifikácii, implementácii a revízii primárneho práva EÚ.

Zoznam použitej literatúry:

- BIEBER, R., EPINEY, A., HAAG, M.: *Die Europäische Union: Europarecht und Politik*. Baden Baden: Nomos, 9. vyd., 2011, s. 62. ISBN 978-3-8329-3946-5.
- CIBULKA, L. a kol.: *Štátoveda*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 319. ISBN 978-80-8168-733-4.

⁴⁷ Tamže, pozri čl. 5.

⁴⁸ Čl. 296 Zmluvy o fungovaní EÚ: „V právnych aktoch sa uvedú odôvodnenia a odkazy na všetky návrhy, iniciatívy, odporúčania, žiadosti alebo stanoviská ustanovené v zmluvách.“

⁴⁹ Por. napr. BIEBER, R., EPINEY, A., HAAG, M.: *Die Europäische Union: Europarecht und Politik*. Baden Baden: Nomos, 9. vyd., 2011, s. 62. ISBN 978-3-8329-3946-5.

⁵⁰ Porovnaj napr. SCHWARZE, J., et al.: *EU-Kommentar*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 4. vyd., 2019. ISBN 978-3-8487-3498-6.

- HOBE, S., FREMUTH, M. L.: *Europarecht*. 10. prepracované vydanie, Verlag Vahlen - Academia Iuris, 2020. ISBN 978-3-8006-5984-5.
- SCHWARZE, J., et al.: *EU-Kommentar*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 4. vyd., 2019. ISBN 978-3-8487-3498-6.
- Zmluva o EÚ.
- Zmluva o fungovaní EÚ.